...ухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

...1921 оной ...21-hээ гарана | № 169 (15792) | 1981 оной июлиин 23, четверг | Сэн 2 мүнгэн.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

У К А З

НҮХЭР Н. Г. ТОКУРЕНОВАДА БУРЯАДАЙ АССР-эй АРАДАЙ АРТИСТКА ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Республикын театральна искусствын талаар габьяатай байhанайнь түлөө Х. Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй буряад драмын академическэ театрай артистка, Буряадай АССР-эй габьяата артистка нүхэр Токуренова Нина Гармаевнада **Буряадай АССР-эй арадай артистка** гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной июлиин 22.

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые дэелүүлхын түлөө

ХҮҮРГЭ БАРИГШАДАЙ ХУБИТА

...бириин суута Витим мүрэн дошхон түргэн урасхалтай, зэрлэг абари зантай ...урда сагhаа хойшо мэ... Энэ мүрэн дээгүүр хүүргэ ...табиха гээшэнь хүшэр ... Буряадай участогай ба...гшад үнгэрhэн жэлэй ...нда Витим мүрэнэй эрье ...эжэ, автомашинануудай ... хүүргэ барижа эхилээ ... Түргэн дошхон урас...тай мүрэн дээрэ хүүргэ...үдэй тулгануудые тодхо... ажал хараалагдаһан бол...ноо hаяшаг дүүргэгдэбэ. «Мостострой-9» трестын ...гэнүүдые баридаг 97-до... отрядай барилгашад ой... сагта хүүргэнүүдэй ту...я пролёдуудые хабсарга... захалхань. Энэ хүүргын ...ригдажа дүүрэхые ...«БАМстроймеханизация» ...естын, «БАМтоннельстрой» ...равлениин хүдэлмэришэд ...эжэ ядангяар хүлеэнэ. Ко...рай тоннель малтаха ажал ...ын лэ сагта эхилхэ ёhо... Кодарай хаданууд ... авто-харгы бариг... Хүүргын баригдаха... ...лэ шухала ажал эхилэг... юм.

—Витимэй хүүргэ дээгүүр ...ст hарада автомашина...уд ябажа захалха. 97-до... отрядай барилгашад үгэ... хүрэхэл байха. 500 метр ... хүүргэ ойрын лэ сагта ...далгада тушаагдаха, — ...«Мостострой-9» трестые ...шын орлогшо Л. И. ...ский хэлэнэ. Хүүргэ бэ...гшад тон харюусалгатай, ... бэшэ ажал хэнэ. Ой... сагта Витимэй хүүргэ ... ашаатай машинанууд ... захалхань.

Манай корр.

Улаан-Үдын 18-дахи кварталда барилгын хүдэлмэринүүд жэлhээ жэлдэ үргэдхэгдэнэ. Үндэр бүтээсэтэ ажалаараа шалгарагшадай дундаhаа «Жилгражданстрой» трестын нэгэдэхи СМУ-гай Никифор Тимофеевич Степановай хүтэлбэрилдэг бригадые онсолон тэмдэглэмээр. КПСС-эй гэшүүн, Ажалай Улаан Тугай ордента нүхэр Степанов олон жэлдэ барилта дээрэ хүдэлхэ зуураа, дүй дүршэлтэй болоо, залуушуулые hурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулжа байдаг юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Степанов залуу барилгашан Борис Цыбиковтэй ажал хүдэлмэри тухайгаа хөөрэлдэжэ байна.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТОДОРХОЙ ГРАФИГААР

Хонишодой ажалай үшөө нэгэ халуун хаhа түгэсэбэ. Манай республикын, мүн хүршэ областиин ажахынуудhаа ноохо ашаhан машинанууд манай комбинадта үдэр бүри ерэжэ байнхай. Байгша ондо 21.490 тонно гэхэ гү, али нёдондо жэлэйхиhээ 890 тонноор ехэ нооhон абтахаар хараалагдана.

Энэ ехэ хүдэлмэриин хаhые манай комбинадай коллектив гүйсэд бэлэдхэлтэйгээр угтажа байна. Ноохо тушаан абаха, хадагалха түсэб табигдажа, харюусалгата тушаалтад томилогдоо. Мүн колхоз, совхозуудhаа ноохо асарха хүдэлмэриин тодорхой график табигданхай. Абтаhан ноохые классаарнь, сортоорнь илгаха цех заhабарилагдажа, гүйсэд бэлэдхэгдэнхэй.

Республикын ажахынуудта байра дээрэнь ноохо илгагшадые бэлдэхэ хэрэгтэ туhалха зорилготойгоор манай мэргэжэлтэд хүдөө нютагуудта гараhан байна. Мүнөө тэдэнэр ноохо илгажа, ашаалан ябуулха хэрэгтэнь колхоз, совхозуудай хүдэлмэришэдтэ туhална.

Ю. БОГОМОЛОВ,
Улаан-Үдын нарин сэмбын комбинадай «Текстильщик» газетын редактор.

ҺҮРИНҮҮД ЖЭРЫЛДЭНЭ

Тэрэ үдэр газаа сэлмэг байгаа hэн. Үни хүлеэгдэhэн үбhэ хуряалгаяа эхилhэн тэжээл бэлэдхэгшэд эртэ үглөөнhөө сабшалан дээрээ гаранхай. Түрүүшын бухалнуудые тухагүй жэрылгэн табижа байбад.

Энэ жэлдэ ниитынгээ адууhа малда элбэг хүрэхэ үбhэ тэжээл суглуулжа абахань бэлэн бэшэ юм. Хабарhаа hая болотор хура бороогой ороогүй дээрэhээ сабшалангай ногоон үшөөл hайнаар ургаагүй. Тиигэбшье hаань «Зырянский» совхозой дүршэлтэй луговод Петр Михайлович Капустин сабшалангайнгаа ногоо хуряахын урда тээ бүхы участогаараа ябажа, ургасыень тодорхойлhон байха юм. Тиихэдээ Петр Михайлович гансашье гол сабшалангай бэшэ, мүн дошо болдогтой, намаг налхитай участогуудай ногоо үлеэнгүй суглуулжа абахаар хараалаа бэлэй.

— Үбhэ хуряалгамнай эмхитэйгээр эхилээ. Мүнөө тосхоной захаhаа эхилжэ, эгээл hайнаар ургаhан ногоо сабшажа суглуулнабди. Һүүлээрнь гол сабшаландаа орохобди. Манай отрядта Молчаново—Сахаровско—Гурулевско хойморой ехэ сабшалан даалгагданхай. Диилэнхи ургасамнай тэндэhээ абтаха юм, — гэжэ отрядые хүтэлбэрилэгшэ, дүршэлтэй луговод Петр Михайлович Капустин хөөрэнэ.

Энэ жэлдэ «Зырянский» совхоз үбhэшэдэйнгээ звеное томодхожо, тэжээл бэлэдхэхэ тусхай оньhожоруулагдамал отряд эмхидхээд, ударидагшаарнь коммунист П. М. Капустиние томилоо бэлэй. Тиигэжэ мүнөө Гурулевой сабшаланда хүршэ хоёрдохи отделениин механизаторнууд эдэнтэй суг ажаллана. Үбhэшэдэй звеное томодхоходо бүтээсэнь эрид дээшэлнэ. Тэрэшэлэн бүхы техникээ суглуулаад ажаллахада техническэ харууhа хэхэдэшье таарамжатай байна. Мүнөө тус отрядта электро-гагнуурай агрегат даалгагданхай. Хэрбээ ямар нэгэн техникын эбдэрэл, хэдэн үдэр соо заhабарилжа байнгүй, түргэн болзорто бэлэн болгохо аргатай.

Гурулевой үбhэшэд нёдондонойхидол адли сабшагдажа тармагдаhан үбhэеэ суглуулхадаа ороохо тарянай комбайнуудые хүдэлгэжэ ашаглаха юм. Ушарынь хадаа эндэ комбайн хүдэлгэхэдөө сабшалангайнгаа ургасые түргөөр хуряажа, hайн шанартай тэжээл ехээр нөөсэлхэ аргатай болоно гээшэ.

Үбhэ хуряалгын эхилхэhээ урид отрядые хүтэлбэрилэгшэ П. М. Капустин коллективээ суглуулаад, хараалагдаhан түсэбөө зүбшэн хэлсэжэ, дээшэлүүлэгдэhэн социалис уялга абаа бэлэй. Бултадаа сугларжа урдахи зорилгоёо зүбшэн хэлсэхэ үедөө районойнгоо бүхы тэжээл бэлэдхэгшэдые социалис мүрысөөндэ оролсохыень уряалжа, үүсхэл гаргахаар шиидээ юм. Тодорхойлбол, үбhэ хуряалгаяа богони болзорто hайн шанартайгаар, эмхитэйгээр үнгэргэхэ гэжэ хэлсэhэн байна. Тиихэдэ эндэхи үбhэшэд сентябриин эхин болотор 1000 гектарай ургаса хуряажа, гектарай дундаа зэргээр 15 центнер үбhэ суглуулха зорилго хараалаад, шанартань онсо анхарал хандуулхаар шиидээ юм.

Түрүүшын гурбан үдэрэй туршада тус отрядай гэшүүд 80 гектарай ногоо сабшажа, түрүүшын хоёр-гурбан томо hүри тракторай шарга дээрэ соможо урдиhэн байна.

— Үбhэ хуряалгамнай hаял эхилээ. Бидэ бүхыдөө 21 мянган центнер үбhэ бэлэдхэхэ түсэбтэйбди. Энэ зорилгоёо бэелүүлхэ гээшэ илангаяа гандуу байгша ондо бэлэн бэшэ. Түсэбөө дүүргэхын түлөө бүхы коллективэйнгээ ажалые hайнаар эмхидхэхэ болонобди. Мүн эндэ хүн бүхэнэй оролдолго хэрэгтэй. Отрядаймнай гэшүүд хараалhан даабаряа заабол бэелүүлхэ эрмэлзэлтэй,— гэжэ механизатор Александр Александрович Пономарёв мэдүүлнэ.

П. Капустинай хүтэлбэрилдэг отрядта Нестерово тосхоной механизаторнууд оролсоод, hайнаар ажаллажа, магтаалда хүртэнэ. Илангаяа hүри сомохо түхеэрэлгэтэй трактор жолоодогшо залуу механизатор Александр Хмелёв үдэр бүхэндэ нормоёо үлүүлэн дүүргэжэ шалгарна. Мүн дүршэлтэй механизаторнууд Михаил Евстигнеевич Курбатов, Николай Георгиевич Васильев гэгшэдэй ажал эндэ урагшатай. Илангаяа эдэ үдэрнүүдтэ Прибайкалиин районой «Зырянский» совхозой үбhэшэдэй оньhожоруулагдамал отрядай гэшүүд республика дотороо үүсхэл гаргаhан Хяагтын районой Худэриин совхозой, Түнхэнэй районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тэжээл бэлэдхэгшэдэй уряае hайшаан дэмжэнхэй.

Н. УГРЮМОВ,
Ю. ГУТОРОВ,
хүдөө бэшэгшэд.
Прибайкалиин район.

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

...йонойнгоо бүхы промыш...нна предприятинуудта ад... Загарайн колхоз-совхо...дай хоорондын ой модоной ...ахын коллектив 1981 оной ...хад жэлэй түсэб, уялгануу...е болзорhоонь урид сум ...үргэhэн тухайгаа мэдээсэбэ. ... коллектив зургаан hарын ...үсэбһөө гадуур 2140 кубометр модо бэлдэхэжэ, 2240 ...бометр зөөhэн байна.

Хюрөөдэмэл материалнуу... гаргалгааршье нилээд ...жалта түйлагдаа. Эндэ то...йша продукци гаргаха, ху...даахашье түсэбүүд 108 про...ент дүүргэгдэhэн байна.

Коллективэй энэ ехэ амжал...да ажалай түрүүшүүлэй — ...Анатолий Михайлович Фо...ний ударидадаг модо бэлдхэгшэдэй, Виктор Алексе...евич Харитоновой ударидадаг модо болбосоруулагшадай, модо зөөдэг машинын жолоо...шон Николай Васильевич Кри...вский болон бусадай хубита ...

Д. ДАШИЕВ.

ЭБ НАЙРАМДАЛ, ХАНИ БАРИСАА БАТАДХАН

МОСКВАГАЙ УЛАСХООРОНДЫН XII КИНОФЕСТИВАЛЬ БАЯРАЙ ОРШОН БАЙДАЛДА ХААГДАБА

Москвагай уласхоорондын XII кинофестиваль июлиин 21-дэ дүүрэбэ. Энэрхы абари зангай, эб найрамдалай, арадуудай хоорондохи хани барисаанай гол ёhонуудта түрүү үзэлтэй кинематорафай үнэн сэхэ байhые тэрэ элирхэйлэн гэршэлээ.

Киноискусство хүсэтэй, демократична үндэр уялга, үүргэтэй, үнэн зүб ябадалай, эрхэ сүлөөгэй, эб найрамдалай үзэл сурталые сахин хамгаалгада, арадуудай хоорондо үгөөр ойлгосолгые бэхижүүлгэдэ тэрэ шухала үүргэ дүүргэдэг юм гэжэ нүхэр Леонид Ильич Брежнев Москвагай кинофестивальда хабаадагшадта, айлшадта эльгээhэн амаршалга соогоо хэлэhэн байна. Фестивалиин экран энээниинь найдамтайгаар баталба.

Дэлхэйн табан түбиин зуугаад ороной кинематографиин түлөөлэгшэдэй хабаадаhан киногой асари ехэ hайндэр баярай оршон байдалда «Россия» гостиницын фестивалиин Түбэй зал соо хаагдаба.

Суглараг шадай нэрьемэ альга ташалга доро конкурснуудай жюриин түрүүлэгшэнэр Станислав Ростоцкий, Анатолий Алексин, Леонид Махнач гэгшэд илагшадай нэрэнүүдые нэрлэжэ, фестивалиин шагналнуудые эдэнэртэ барюулаа.

Дүүрэн хэмжээнэй уран hайханай фильмүүдэй конкурсын жюри «Выжитый человек» (режиссерынь Жоао Батиста Морейс Андраде, Бразили), «Опустошенное поле» (режиссерынь Нгуен Хонг Шен, Вьетнам), «Тегеран-43» (режиссернуудынь Александр Алов болон Владимир Наумов, СССР) гэһэн картинануудта алтан шангуудые олгобо.

«Временный рай» (режиссёрынь Андраш Ковач, Венгри), «Награда» (режиссёрынь Бьерн Льен, Норвеги). «Мутная река» (режиссёрынь Огури Коеи, Япон) гэһэн фильмүүд мүнгэн шангуудта хүртэhэн байна.

Расизмда эсэргүү тэмсэлдэ хубитаяа оруулhанайнь түлөө «Али в стране чудес» (режиссёрынь Ахмед Рашеди, Алжир), энэрхы абари зан болон hайн hайхан үзэл сурталай темые толотомо хурсаар харуулhанайнь түлөө «Йо-хо-хо» (режиссёрынь Зако Хеския, Болгари), обществын урда хүнэй харюусалгатай байлгын темые онсо өөрсөөр харуулhанайнь түлөө «Эта минута, этот миг» (режиссёрынь Иржи Секвенс, Чехословаки), фашизмда эсэргүү тэмсэлэй темые hонирхолтойгоор шиидхэhэнэйнь түлөө «Сезон мира в Париже» (режиссёрынь Предраг Голубович, Югослави) гэhэн лентэнүүд жюриин тусхай шангуудаар тэмдэглэгдэв.

Мерседес Сампьетро («Гари Купер, который на небесах», Испани), Маягозель Аймедова («Дерево Джамал», СССР) гэгшэд эхэнэрэй ролиие эрхим hайнаар гүйсэдхэhэнэйнгээ түлөө шагналнуудта хүртэбэ. Карл Меркатц («Бокерер», Австри), Тито Хунчо («Пограничники», Куба), Роман Вильхельми («Ночная бабочка», Польшо) гэгшэд эрэ хүнэй ролиие эрхим hайнаар гүйсэдхэhэнэйнгээ түлөө тусхай шагналнуудаар шагнагдаhан байна.

Үхибүүдтэ зорюулагдаhан фильмүүдэй конкурсын жюри «Чёрная курица или подземные жители» гэhэн фильмдэ (режиссёрынь Виктор Гресь, СССР) алтан шан олгобо.

Богони хэмжээнэй фильмүүдэй конкурсын жюри «Сальвадор: народ победит» (режиссёрынь Диего де Ла Тексера, Фарабундо Мартиин нэрэмжэтэ Сальвадорой Национальна сүлөөрэлгын фронт), «Как тебя зовут?» (режиссёрынь Пакар Пиел, Кампучи) гэhэн фильмүүдтэ алтан шангуудые олгоhон байна.

Москвагай уласхоорондын кинофестиваль бүтэмжэтэй hайн, хани барисаанай оршон байдалда үнгэрбэ гэжэ Кинофестивалиин эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ, СССР-эй Госкиногой түрүүлэгшэ Ф. Т. Ермаш тэмдэглээ. Тэрэ лауреадуудые үнэн зүрхэнhөө халуунаар амаршалха зуураа, зохёон байгуулхы ажал ябуулгада ехэ амжалта түйлахыень хүсэбэ.

(ТАСС).

ТҮРҮҮШЫН ЖЭЛЭЙ НАЙДАМТАЙ ДАБШАЛТА

БУРЯАДАЙ АССР-эй 1981 ОНОЙ ТҮРҮҮШЫН ХАХАД ЖЭЛЭЙ ЭКОНОМИЧЕСКА БА СОЦИАЛЬНА ХҮГЖЭЛТЫН ГҮРЭНЭЙ ТҮСЭБЭЙ ДҮҮРГЭЛТЫН ДҮНГҮҮД ТУХАЙ

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, арбан нэгэдэхи табан жэлэй түрүүшын жэлэй даабаринуудые болзорhоонь урид дүүргэхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлжэ, Буряадай АССР-эй ажалшад экономико болон соёл культурые хүгжөөхэ, хүн зоной hуудал байдалые hайжаруулха талаар иимэ үрэ дүнгүүдые түйлаhан байна.

ПРОМЫШЛЕННОСТЬ

Республикын промышленность продукци худалдаха талаар хахад жэлэйнгээ түсэбые дүүргээгүй, 6 миллионhоо үлүү түхэригэй продукци түсэбhөө багаар худалдагдаа, нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл, промышленна үйлэдбэриин хэмжээн зарим тэды дээшэлээ.

Түлишын, машина бүтээлгэ болон металл болбосоруулгын, барилгын материалнуудай, талха таталгын-крупагай, холимог тэжээлэй гэхэ мэтэ промышленностиин hалбаринууд хурдан түргэнөөр хүгжөөгдэhэн байна.

Республикын, Улаан-Үдэ болон Гусиноозерск хотонуудай олонхи районууд продукци худалдаха хэмжээе дээшэлүүлхэ талаар хахад жэлэйнгээ программые дүүргээ.

Зарим министерствэнүүдэй, үйлэдбэриин нэгэдэлнүүдэй, управленинүүдэй продукци худалдалгын түсэбэй дүүргэлтэ, промышленностьла ажалай бүтээсын, үйлэдбэриин ургалтын ябаса иимэ үрэ дүнгүүдээр тайлбарилагдана гэбэл:

	Түрүүшын хахад жэлэй туршада продукци худалдаха түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)	1981 оной түрүүшын хахад жэлдэ 1980 оной түрүүшын хахад жэлэйхидэ орходоо (процентээр).	
		үйлэдбэриин хэмжээнэй талаар	Ажалай бүтээсын талаар
Районно элшэ хүсэнэй «Бурятэнерго» управлени	100,8	93,7	89,2
Модо бэлэдхэлэй үйлэдбэриин «Забайкаллес» нэгэдэл	89,7	96,4	96,0
«Бурятфермаш» нэгэдэл*	98,3	117,8	103,5
«Буржелезобетон» үйлэдбэриин нэгэдэл	72,2	97,2	97,4
«Бурятмясопром» үйлэдбэриин нэгэдэл	108,1	94,1	100,1
Һүнэй промышленностиин үйлэдбэриин нэгэдэл	106,8	109,5	89,6
Улаан-Үдын кондитерскэ промышленностиин үйлэдбэриин нэгэдэл	101,2	94,8	96,5
Загаhанай промышленностиин Байгалай нэгэдэл**	137,8	117,1	122,8
«Госкомсельхозтехника»	92,9	103,1	102,1
тэрэ тоодо:			
«Бурятавторемонт» нэгэдэл	91,3	102,5	102,5
Хэблэлэй, полиграфиин ба номой худалдаа наймаанай талаар гүрэнэй комитет.	102,6	102,5	101,2
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй мэдэлэй промышленность	98,8	99,4	99,98
тэрэ тоодо:			
Нютагай промышленностиин министерство*	101,4	103,0	102,5
Түлишын промышленностиин министерство	98,2	102,0	102,9
Эдеэ хоолой пормышленностиин министерство	96,3	93,5	96,3
«Бурятстройматериалы» нэгэдэл	102,7	109,7	109,8
Ой модоной ажахын министерство	95,1	97,1	97,3

*Нормативна сэбэр продукциин талаар

**Бэлэн болгогдоhон продукциин талаар

Соёлой-ажаhуудалай ба ажахын хэрэглэлгын эд бараа үйлэдбэрилэн гаргалга 20,4 миллион түхэригтэ хүрэhэн байгаа. Энэнь, нёдондо жэлэй түрүүшын хахад жэлэйхитэй сасуулбал, 1,2 процентээр ехэ болоно. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл, эрхим шанартай продукци үйлэдбэрилэн гаргалга 10 процентээр дээшэлжэ, хахад жэлэй турша соо 24,4 миллион түхэригтэ хүрэhэн байха юм.

Промышленна продукциин гол зүйлнүүд иимээр үйлэдбэрилэгдөө гэбэл:

	1981 оной түрүүшын хахадта үйлэдбэрилэгдэhэниинь	1981 оной түрүүшын хахад жэлдэ 1980 оной түрүүшын хахадайхида орходоо (процентээр)
Электрын элшэ хүсэн—миллион киловатт-часаар	2077	91,8
Шулуу нүүрhэн—мянган тонноор	1732	103,7
100 киловаттhаа дээшэ хүсэтэй переменнэ тогой электродвигательнүүд—хэhэгээр	4255	99,4
Приборнууд, автоматизацилгын хэрэгсэлнүүд болон эдэнэй запас частьнууд—миллион түхэригөөр	7,3	106,1
Автомобиль дээрэ тодхогдоhон кранууд—хэhэгээр	231	93,9
Гагнагдамал түмэр хэрэгсэлнүүд—мянган тонноор	12,3	109,4
Модо зөөлгэ—мянган кубометрээр	2697,2	100,7
Хюрөөдэмэл модон—мянган кубометрээр	588,1	104,2
Целлюлозо (буйлуулагдаhаниинь)—мянган тонноор	53,4	94,4
Картон—мянган тонноор	50,0	98,0
Барилгын хирпиисэ—миллион хэhэгээр	60,1	113,6
Хабсаргагдамал түмэр-бетон хэрэгсэлнүүд ба детальнууд—мянган хэhэгээр	108,5	105,0
Асбоцементнэ хабтагайнууд (шифер)—миллион хэhэгээр	128,1	105,5
Сонхын шэл—миллион дүрбэлжэн метрээр	8,2	71,9
Угаагдаhан ноохон—мянган тонноор	10,5	95,0
Нэхэмэл ноохон бүдүүд—мянган дүрбэлжэн метрээр	1409	101,9
Нэхэмэл дотор хубсаhан—мянган хэhэгээр	1069	102,1
Нэхэмэл гадар хубсаhан мянган—хэhэгээр	1487	118,9
Оёдоhон зүйлнүүд—миллион түхэригөөр	21,5	110,9
Мяхан (нэгэдэхи категориин субпродуктнуудые оруулалсан)—мянган тонноор	7,99	93,6
Һайн hүнэй продукци (hүн дээрэ оруулhан)—мянган тонноор	32,7	105,1
Хилээмэн болон тэрэнэй бусад зүйлнүүд—мянган тонноор	32,8	96,2
Кондитерска зүйлнүүд — мянган тонноор	10,6	94,7
Макароной зүйлнүүд—мянган тонноор	2,6	86,9
Холимол тэжээл (гүрэнэй нөөсэhөө абтаhан)—мянган тонноор	103,8	147,3
Хубсаhа угаадаг машинанууд — мянган хэhэгээр	90,6	105,3
Мебель—миллион түхэригөөр	6,5	93,2
Соёлой-ажаhуудалай ба ажахын хэрэглэмжын эд бараан — миллион түхэригөөр	20,96	103,9

Электрын элшэ хүсэ, шулуу нүүрhэ, 100 киловаттhаа дээшэ хүсэтэй переменнэ тогой электродвигательнүүдые, гагнагдамал түмэр хэрэгсэлнүүдые, цемент, шифер, угаагдаhан ноохо, ноохон бүдүүдые, оёдолой промышленностиин продукциие, бэлэн болгогдоhон эдеэ хоолой загаhанай продукци, мяха, тоhо, консервэнүүдые, холимог тэжээлнүүдые, хубсаhа угаадаг машинануудые, мүн бусад зарим продукцинуудые үйлэдбэрилхэ хахад жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдэhэн байна.

Зарим үйлэдбэриин нэгэдэлнүүд болон предприятинууд продукци гаргаха, худалдаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ, өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха талаар тогтоогдоhон даабаринуудаа дүүргэбэгүй, тиигэжэ баталагдан абтаhан договорнуудай ёhоор эд хэрэглэгшэдтэ продукци худалдалгые гүйсэд дүүрэнээр хангажа шадабагүй.

Түрүүшын хахад жэлдэ 42 предприяти продукци худалдаха түсэбөө дүүргээгүй. «Бурятфермаш», «Забайкаллес», «Буржелезобетон», «Бурятавторемонт» нэгэдэлнүүд, Сэлэнгын целлюлозо-картоной комбинат, шэлэй завод, хилээмэнэй продуктнуудай управлени, Эдеэ хоолой, Түлишын промышленностиин ба Ой модоной ажахын министерствэнүүдэй зарим предприятинууд нилээд ехэ гээгдэлдэ ороhон байна.

Модо зөөхэ, барилгын модо бэлдэхэ, модо хюрөөдэхэ, модоной хибэдэhээр плитануудые гаргаха, целлюлозо, картон, барилгын хирпиисэ, хабсаргагдамал түмэр-бетон хэрэгсэлнүүд болон детальнуудые, сонхын шэл, нэхэмэл дотор ба гадар хубсаhа, колбасагай зүйлнүүдые, саган эдеэ, талха, кондитерскэ болон макароной зүйлнүүдые, соёлой-ажаhуудалай ба ажахын хэрэглэмжын эд бараа, мебель үйлэдбэрилэн гаргаха түсэб дүүргэгдээгүй.

Республикын предприятинуудта шэнэ техникэ, түрүү технологи нэбтэрүүлхэ, үйлэдбэриие автомадаар хангаха, оньhожоруулха, шэнэ түхеэлэй промышленна продукцинуудые гаргаха хүдэлмэри үргэлжэлүүлэгдэhэн байгаа.

Түрүүшын хахад жэлдэ промышленностьда эрдэмшэнжэлгын гол шухала хүдэлмэри хэхэ, эрдэм, техникын түйлалтануудые хэрэглэхэ 28 хэмжээ ябуулгын талаар гүрэнэй түсэб табигдажа, 16 хэмжээ ябуулгаарнь түсэб дүүргэгдээ, үлүүлэн дүүргэгдээ, 11 хэмжээ ябуулгаарнь зарим тэды бэелүүлэгдээ, харин нэгэнэйнь түсэб дүүргэгдээгүй.

«Теплоприбор», «Электромашина» заводууд, «Бурятфермаш» нэгэдэл, Вэдын комбинат, нарин сэмбын комбинат, «Байкалрыбпром» нэгэдэл, Нютагай болон Түлишын промышленностиин министерствэнүүдэй предприятинууд шэнэ техникэ нэбтэрүүлхэ гүрэнэй түсэбүүдээ амжалтатайгаар дүүргэhэн байха юм.

Зарим предприятинууд, нэгэдэлнүүд, министерствэнүүд хэмжээ ябуулгануудаа зарим хубяарнь дүүргээ. «Забайкаллес» гэжэ модо бэлэдхэлэй үйлэдбэриин нэгэдэл, «Бурмясопром» нэгэдэл, хилээмэнэй продуктнуудай управлени, Эдеэ хоолой промышленностиин министерствын предприятинуудые энэ талаар дурдажа болоно.

(Түгэсхэлынь 2-дохи нюурта).

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

У К А З

НҮХЭР В. А. ЦЫРЕНЖАПОВТА БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА АРТИСТ ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Эстрадна искусствын талаар габьяатай байhанайнь түлөө Буряадай гүрэнэй филармониин артист нүхэр **Цыренжапов Владимир Александровичта Буряадай АССР-эй габьяата артист** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной июлиин 10.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй

У К А З

НҮХЭР С. Д. ХАЖИТОВТА БУРЯАДАЙ АССР-эй ГАБЬЯАТА АРТИСТ ГЭҺЭН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Республикын театральна искусствын талаар габьяатай байhанайнь түлөө Х. Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй буряад драмын академическэ театрай артист нүхэр **Хажитов Содном Дареевичтэ Буряадай АССР-эй габьяата артист** гэhэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ Б. СЕМЕНОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь И. ЧЕРНЯКОВ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1981 оной июлиин 22.

ТҮРҮҮШЫН ЖЭЛЭЙ НАЙДАМТАЙ ДАБШАЛТА

(Түгэсхэл. Эхининь 1-дэхи нюурта).

ХҮДӨӨ АЖАХЫ

Энэ жэлдэ хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд хабарай тарилгые эмхитэй һайнаар ябуулба. Колхоз, совхозууд хабарай тарилгын түсэб 100,3 процент дүүргээ, 1981 ондо бүхы ажахынуудта хүдөө ажахын ургамалнуудай тарилгын талмай нёдондо жэлэйхиһээ 1,6 мянган гектараар үргэдхэгдэжэ, 836 мянган гектарта хүргэгдэһэн байна.

Гол зүйлэй ургамалнуудаар тарилгын талмайнууд иимээр хубаарилагдаа гэбэл:

	Мянган гектараар	Процентээр: Түсэбтэ орходоо	1980 онойхидо орходоо	Бүхы тарилгын талмайн
Ороһото ба ороһото-бобово ургамалнууд	501,3	100,1	98	60
тэрэ тоодо: шэниисэ	265,3	123	97	32
обёос	159,4	99,7	95	19
ешмээн	44,2	110	101	5
горох	16,4	55	109	2
хартаабха	24,4	104	103	3
овощ	2,6	100,0	108	0,3
Тэжээлэй ургамалнууд	306,0	100,3	105	37
тэрэ тоодо:				
тэжээлэй корнеплодууд	3,5	95	87	0,4
силос болон ногоон тэжээлдэ оруулагдаха кукуруза	46,4	104	98	6
нэгэ ба олон жэлэй ногоон	134,6	105	116	16

Нёдондо жэлэйхитэй жэшэбэл, тэжээлэй ургамалнуудай тарилгын талмай (гол түлэб нэгэ ба олон жэлэй ургамалнуудай талмай) 13,5 мянган гектараар гэхэ гү, али 5 процентээр үргэдхэгдөө.

Уһалууриин газар дээрэ тарилгын талмай 4 процентээр үргэдхэгдэжэ, 36,9 мянган гектарта хүргэгдэһэн байна.

Колхоз, совхозуудта хабар таригдаһан ургамалнуудай 36 процентнь паар болон намарай паар дээрэ һуулгагдаба.

Газар тарялангай шанарыень һайжаруулха, үрэжэлыень дээшэлүүлхэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Энэ хахад жэлдэ 3 мянга шахуу гектар газар нуга сабшалан болгогдожо бэлдэгдэһэн байгаа. Тэрээнһээ гадна, 746 гектарай сабшалан болон бэлшээри улам һайжаруулагдаба. 680 мянган гектар талмайтай сабшалан, бэлшээри һайжаруулагдаһан байха юм.

Ургамалнуудай хойноһоо харууһалха хүдэлмэри хэгдэнэ. Июлиин 1-нэй байдалаар 40 мянган гектар талмай гербицидүүдээр сүршэгдөө. Энэнь таригдаһан хүдөө ажахын ургамалнуудай 5 процент болоно. Гадна 5 мянган гектарай талмай хорото химикадуудаар сүршэгдөө, пропашной ургамалнуудай талмай дээрэ зурууд хоорондын элдүүрилгэ хэгдээ.

1982 ондо тарилга хэхын тула июлиин 1-нэй байдалаар 187,6 мянган гектарта паар хахалагдаһан байгаа. Нёдондо жэл 176,4 мянган гектарай паар хахалагдааһэн. Паар хахалалгын түсэб 95 процентээр дүүргэгдээ.

Энэ хахад жэлдэ таряалан ба сабшалан дээрэ 905,8 мянган тонно органическа үтэгжүүлгэнүүд, тэрэ тоодо уһалагдадаг газарта 330,9 мянган тонно үтэгжүүлгэ гаргагдаһан байна. Тэрэнь нёдондо жэлэй энэ үеынхидэ орходоо 11 процентээр бага болоно. 988,9 мянган тонно органическа үтэгжүүлгэ оруулагдаа. Энэнь нёдондо жэлэй түрүүшын хахад жэлэйхиһээ 125 мянган тонноор бага болоно.

1981 оной июлиин 13-най байдалаар 20,9 мянган гектарай хүдөө ажахын ургамалнуудай талмай дээрэ түрүүшынхеэ уһалуури хэгдээ, энэнь уһалууриин газар дээрэ хэгдэһэн тарилгын 57 процент болоно. 102,3 мянган гектарай сабшалан болон бэлшээри уһалагдаа гэхэ гү, али тэрэнь уһалууриин талмайн 90 процент болоно.

Республикын колхоз, совхозууд тэжээл бэлэдхэжэ эхилээ, ороһото болон хүдөө ажахын бусад ургамалнуудые хуряалгада бэлэдхэлэй хүдэлмэри ябуулжа байна. Гэхэтэй хамта үбһэ хуряалгын техникые заһабарилан бэлдэлгэдэ ехэ гээгдэлнүүд тохёолдоно. Илангаяа Загарайн болон Хориин районуудай ажахынуудта энэ талаар ажал хэрэгынь хангалтагүй.

Колхоз, совхозуудта, ажахынууд хоорондын предприятинуудта, ВАСХНИЛ-ай Сибириин отделениин туршалга-үйлэдбэриин ажахынуудта түрүүшын хахад жэлдэ мал ажалай гол продуктнууд үйлэдбэрилэгдөө гэбэл:

	1980 ондо	1981 ондо	1981 ондо 1980 онойхидо орходоо (процентээр).
Мяхан (үүсэлэгдэһэн шэгнүүрээр) — мянган тонноор	12,4	13,1	106
Һүн—мянган тонноор	69,5	75,5	109
Үндэгэн—миллионоор	76,5	85,7	112
тэрэ тоодо:			
«Птицепром» трестын ажахынуудта	75,3	85,0	113

Байгша оной түрүүшын хахад жэлдэ һаалиин үнеэн бүриһөө 875 килограмм һүн һаагдаа. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл, 95 килограммаар гэхэ гү, али 12 процентээр дээшэлһэн байна.

Үндэгэлдэг тахяа бүхэнһөө 113 үндэгэн абтаа гэхэ гү, али нёдондо жэлэй түрүүшын хахадайхиһаа зарим тэды дээшэ байха юм.

Нёдондо жэлэй түрүүшын хахадайхитай сасуулбал, үүсэлэгдэхээр гүрэндэ худалдагдаһан үхэр малай шанар һайжарһан байна. Гүрэнэй ажахынууд болон колхозуудта худалдагдажа абтаһан үхэр малай амидын шэгнүүр дундада зэргээр дээшэлжэ, иимэ болоһон байна:

	Түрүүшын хахад жэлдэ худалдагдаһан малай тус бүриин дунда зэргын шэгнүүр (килограммаар): 1980 он	1981 он	1981 ондо 1980 онойхидо орходоо (процентээр)
Үхэр	283	313	111
Хонид	23	32	139
Гахай	83	89	107

Бүхы түхэлэй ажахынуудта мал ажалай продукгнуудые гүрэндэ худалдалга иимэ баримтануудаар тодорхойлогдоно:

	Түрүүшын хахад жэлдэ: 1980 он	1981 он	1981 ондо 1980 онойхидо орходоо (процентээр)
Мал, шубуун (амидын шэгнүүрээр) — мянган тонноор	19,0	20,0	105
Үүсэлэгдэһэн малай шэгнүүрээр	11,9	12,7	107
Һүн—мянган тонноор	53,3	61,0	114
Үндэгэн—миллионоор	65,4	72,6	111
Нооһон—тонноор	202	191	94

Мал ажалай гол продуктнуудые гүрэндэ худалдаха түрүүшын хахад жэлэй түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Гүрэндэ худалдалгын нийтэ хэмжээнһээ гадуур бүхы түхэлэй ажахынууд тушаагаа гэбэл иимэ: мал болон шубуун—5,0 мянган тонно, һүн—9 мянган тонно, үндэгэн—6,6 миллион, нооһон—90,5 тонно.

Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл, гансал нооһо гүрэндэ худалдалга 11,5 тонноор гэхэ гү, али 6 процентээр хороһон байна.

Прибайкалиин районһоо бэшэ, бүхы районууд мал ажалай гол зүйлэй продукци худалдаха түсэбөө дүүргэһэн байна. Прибайкалиин район һү гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэбые ойродоол 85 процент дүүргээ.

Мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилжэ, гүрэндэ худалдаха түсэбые дүүргэлгэдэ Яруунын, Хэжэнгын, Хурамхаанай, Кабанскын, Түнхэнэй районуудай ажахынууд эгээл ехэ хубитаяа оруулһан байна.

Колхоз, совхозуудта, ажахынууд хоорондын предприятинуудта, ВАСХНИЛ-ай Сибириин отделениин туршалга-үйлэдбэриин ажахынуудта ашаг шэмэтэй мал болон шубуунай тоо толгой иимэ болоо гэбэл:

(мянган толгойгоор)

	Июлиин 1-нэй байдалаар: 1980 он	1981 он	1981 ондо 1980 онойхидо орходоо (процентээр)
Үхэр	369,4	380,4	103
тэрэ тоодо: үнеэд	112,3	113,3	101
Хонид	2044,9	2116,5	104
Гахай	119,0	110,5	93
Адуун	54,2	55,2	102
Шубуун	3283,5	3307,7	100,7

Байгша оной түрүүшын хахад жэлдэ колхоз, совхозуудта туталнууд — 7, поршоонхонууд — 16, хурьгад — 8, унагад — 17 процентээр олоор абтаһан байна.

Гахайнуудһаа гадна, бүхы түрэлэй адууһа малай гарзалалга хороогдоо.

Хүдөө ажахын материально-техническэ бааза саашадаа бэхижүүлэгдэбэ. Түрүүшын хахад жэлдэ бүхы хүдэлмэриин талаар хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ гүрэнэй ба колхозуудай капитальна һомололгонууд 51,8 миллион түхэригтэ болоо, тэрэ тоодо гүрэнэй зүгһөө мүнгэ һомололго 28,4 миллион түхэригтэ хүрэһэн байха юм. 1980 оной түрүүшын хахад жэлэйхитэй жэшэбэл, капитальна һомололгонууд 8 процентээр дээшэлбэ. Уһанай ажахын барилгада 5 миллион түхэриг гаргашалагдаа. Энэнь нёдондо жэлэй түрүүшын хахад жэлэйхиһээ 0,7 процентээр үлүү ехэ болоно.

Байгша оной түрүүшын хахад жэлдэ республикын хүдөө ажахыда 463 трактор (физическэ единицээр), 633 ашаанай автомобиль, ороһо хуряалгын 4, силос хуряалгын 87, хартаабха малталгын 36 комбайн, тракторай 181 плуг, тракторай 346 косилка, таряа хадалгын 126 жатка, уһа сасадаг 54 машина, мүн бусад олон машина, түхеэрэлгэнүүд үгтэһэн байна.

Республикын хүдөө ажахы 16 мянга шахуу тонно минеральна үтэгжүүлгэнүүдые абаа.

ТРАНСПОРТ БА ХЭЛХЕЭ ХОЛБООН

Нийтын хэрэглэдэг гол зүйлэй **транспортаар ашаа болон хүн зонине зөөлгын** түсэбэй дүүргэлтэ удаадахи баримтануудаар элирхэйлэн харуулагдана:

	1981 оной түрүүшын хахад жэлдэ бэелүүлэгдэһэ	Түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)	1981 оной түрүүшын хахадта 1980 оной түрүүшын хахад жэлэйхидэ орходоо (процентээр)
Ашаа зөөлгэ — миллион тонно-километрээр			
Түмэр замай транспорт	х	102,0	105,5
Автомобильна транспорт	148,2	100,2	105,0
Гол мүрэнэй транспорт	6,8	113,7	120,4
Хүнүүдые зөөлгэ — миллион пассажиро-километрээр			
Түмэр замай транспорт	х	101,0	105,0
Автомобильна транспорт	398,4	100,3	106,0
Гол мүрэнэй транспорт	0,4	100,4	98,1

Зүүн Сибириин түмэр замай Улаан-Үдын отделени ашаа зөөхэ хахад жэлэйнгээ түсэбые — 103,9, тэрэ тоодо шулуу нүүрһэ—106,1, барилгын минеральна материалнуудые — 112,7, модо — 83,9, ороһо таряа—71,8 процент дүүргээ.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 99,6 процент дүүргэгдээ гэхэ гү, али нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл, тэрэ 2 процентээр ургаһан байна.

Буряадай транспортна управлени нийтын хэрэглэдэг автомобильна транспортаар ашаа зөөлгын хахад жэлэй түсэбые 101,9 процентээр дүүргээ гэхэ гү, али үнгэрһэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, ашаа зөөлгын хэмжээн 0,3 процентээр дээшэлбэ.

Хүн зонине зөөлгын түсэб 100,9 процент бэелүүлэгдээ, зөөлгын хэмжээн 4,9 процентээр ургаа.

Буряадай АССР-эй хэлхеэ холбооной үйлэдбэрийн техническэ управлени продукциин нийтэ хэмжээнэй хахад жэлэй түсэбые дүүргэлгэ 103 процентдэ хүргэбэ. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй жэшэбэл, хэлхеэ холбооной продукциин хэмжээн 13,2 процентээр ургаһан байха юм.

Трансляционно радиоточконуудай ургалтын хахад жэлэй түсэб 102,2 процент дүүргэгдээ, городской телефонно хэлхеэ холбооной абонентнүүдэй ургалтын түсэб 89,2 процентдэ хүрөө.

Ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ түсэб 103,4 процентээр бэелүүлэгдэбэ гэхэ гү, али нёдондо жэлэй түрүүшын хахадайхитай сасуулхада, тэрэ 13,5 процентээр ургаба.

КАПИТАЛЬНА БАРИЛГА

Байгша оной түрүүшын хахад жэлэй турша соо республика дотор **капитальна барилгада** һомологдоһон гүрэнэй мүнгөөр үйлэдбэриин шэнэ объектнүүд болон предприятинууд, байрын гэрнүүд ба социально-соёлой хэрэглэмжын бусад объектнүүд баригдажа, ашаглалгада тушаагдаһан байгаа.

«Бурятэнергын» управлени 333 километр утатай электро-дамжуулгын шэнэ лини, тэрэ тоодо 268,8 километрынь хүдөө ажахыда барижа ашаглалгада тушаагаа; «Забайкаллес» нэгэдэл шэнэ барилга хэжэ, 115 мянган кубометр хюрөөдэгдэһэн материал үйлэдбэрилхэ предприятинуудые ашаглалгада оруулһан, хүдэлжэ байгаа предприятинуудай техникые һэльбэн шэнэлжэ, 5 мянган кубометр модо үйлэдбэрилхэ предприятинуудые ашаглалгада оруулһан байна.

Гусиноозёрск хотодохи хэлхеэ холбооной управлени автомадаар хангагдаһан 2 мянган номертой шэнэ телефонно станци ашаглалгада тушаагаа. Хэдэ хэдэн предприятинууд худалдаа наймаанай 1,3 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай шэнэ магазинуудые бариһан, Буркоопсоюз 400 дүрбэлжэн метр талмайтай эд бараанай складуудые бариһан байна.

Байгал-Амарай түмэр замай барилга амжалтатайгаар үргэлжэлүүлэгдэнэ. «Электромашина» ба локомотив-вагон заһабарилгын заводууд үргэдхэгдэнэ. Нарин сэмбын комбинат ба Улаан-Үдэ хотын душэн дүрбэдэхи квартал хоёрой хоорондо трамвайн замууд баригдажа үргэлжэлһөөр.

Хүдөө ажахыда гүрэнэй ба колхозуудай мүнгэ зөөреэр баригдажа, 800 толгой эбэртэ бодо малай, 4500 гахайн, 4200 хониной байранууд, 81,5 мянган шубуунай байра ашаглалгада оруулагдаа.

Уһалагдадаг 900 гектар ба хатаажа һайжаруулагдаһан 600 гектар газар ашаглалгада оруулагдаһан, 15,1 мянган гектар бэлшээри уһалууритай болгогдоһон, 2 мянга гаран гектар талмай дээрэ культуртехническэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна.

Нёдондо жэлэй түрүүшын хахад жэлэйхитэй сасуулхада, республикын арадай ажахын бүхы һалбаринуудые хүгжөөлгэдэ гүрэнэй болон колхозуудай гаргашалһан капитальна һомололго 68 процентээр ургаһан байна. Тиихэдээ байгша оной түрүүшын хахадта капитальна хүдэлмэридэ табигдаһан мүнгэнэй зарим хубинь хэрэглэгдээгүй.

Гүрэнэй барилга-хабсаралгын эмхинүүдэй хүсөөр 138,8 миллион түхэригэй, колхозууд хоорондын барилгын эмхинүүдэй хүсөөр 6,2 миллион түхэригэй подрядна хүдэлмэри хэгдэһэн байна. Нёдондо жэлэй түрүүшын хахадайхитай сасуулхада, подрядна хүдэлмэриин хэмжээн тус тустаа 10 ба 5 процентээр дээшэлээ. Захил хэһэн предприятинууд болон объектнүүдтэ тушаагдаха барилгын бэлэн болоһон продукциин хэмжээнэй талаар түсэбые гүрэнэй подрядна эмхинүүд—105 процент, «Бурятмежколхозстрой» нэгэдэлэй эмхинүүд—66 процент дүүргээ.

Захил хэһэн предприятинуудта болон гүрэнэй барилгын нэгэдэлнүүд болон трестнүүдэй объектнүүдтэ тушаагдаха барилгын бэлэн болоһон продукци гаргаха түсэб нигэжэ дүүргэгдэбэ гэбэл:

	Бэлэн болоһон барилгын продукциин талаар түсэбэй дүүргэлтэ (проц).	Подрядна хүдэлмэриин хэмжээн 1981 оной 1 хахад жэлэйхи 1980 оной түрүүшын хахадайхида орходоо (проц).
«Главбурятстрой»	44	103
тэрэ тоодо:		
«Жилгражданстрой» трест	24	119
«Нижнеангарсктрансстрой» трест	236	125
«Бурятцелинстрой» трест	74	105
Барилгын «Бурятводстрой» управлени	119	103
«Бурятпромжилводстрой» трест	107	114

Нёдондо жэлэй энэ хүтасатай сасуулхада, барилгын ба хабсаралгын подрядна эмхинүүдтэ 5 һарын туршада ажалай бүтээсэ дүн хамта 8 процентээр дээшэлһэн байна.

Гол фондынуудые, үйлэдбэриин, гэр байрын ба соёлой-ажаһуудалай хэрэглэмжын барилганууд ашаглалгада оруулха түсэб республика дотор удаанаар дүүргэгдэнэ, мүнөө жэл үйлэдбэриин хүсэнүүдые ашаглалгада оруулхаар түсэблэгдэһэн олохон барилганууд дээрэ капитальна барилгын түсэб дүүргэгдэнэгүй. Бэлэн болоһон барилгын продукциин талаар ажалай бүтээсые ба ашаг олзые дээшэлүүлхэ талаар олохон подрядна эмхинүүд хахад жэлэйнгээ түсэб дүүргээгүй.

ХҮН ЗОНОЙ АЖАҺУУДАЛАЙ МАТЕРИАЛЬНА БА СОЁЛОЙ ХЭМЖЭЭЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛГЭ

Республикын арадай ажахыда ажалладаг хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай тоо ургажа байһаар. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада тэрэ 2,4 процентээр ургаа.

Һарын дундуур салин хүлһэн 195 түхэриг болоһон ба нёдондо жэлэйхитэй сасуулхада, 3,7 процентээр дээшэлһэн байна.

Колхознигуудай ажалай түлбэри 7 процентээр дээшэлээ.

Хахад жэлэй турша соо хүн зоной мөөсэлгын кассануудта оруулһан мүнгэн 16,9 миллион түхэригөөр ургаба.

1981 оной түрүүшын хахад жэлдэ резнично эд бараанай эрьесын нийтэ хэмжээн, тэрэ тоодо гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай, нийтын эдеэ хоолые оруулалсан 495,3 миллион түхэриг болоһон ба нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, 6 процентээр дээшэлһэн байна.

Республикын худалдаа наймаанай гол эмхинүүд розничо эд бараанай эрьесын хахад жэлэй түсэбые [illegible] дүүргээ гэбэл:

	Түсэбэй дүүргэлтэ (процентээр)	1980 оной январь—[illegible] дэ орходоо 1981 оной январь—[illegible] дэ (процентээр)
Республика дотор бүхыдөө	103	106
тэрэ тоодо:		
Гүрэнэй худалдаа наймаан	103	107
Худалдаа наймаанай министерство	102	105
Нийтын эдеэ хоолой управлени	102	103
ОРС-нууд ба продснабууд	103	108
Тусхай шэглэлтэй розничо сеть	102	105
Эд хэрэглэгшэдэй коопераци	102	106

Нийтын эдеэ хоолой предприятинууд өөһэдынгөө үйлэдбэрилһэн 30,5 миллион түхэригэй продукци худалдаа. Нёдондо жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, продукци бүтээлгэнь 6 процентээр дээшэлһэн байна. Тэрээнһээ гадна, эд хэрэглэгшэдэй коопераци худалдажа абаһан 3,8 миллион түхэригэй хүдөө ажахын продуктнууд январь—июнь һаранuудта худалдагдаа.

Мяха болон шубуу, загаһа, загаһанай консервэ, кондитерска зүйлнүүд, торгон бүд, хубсаһа хунар ба дотор хубсаһа, нэхэмэл зүйлнүүдые, радиоприемнигуудые худалдалга дээшэлээ.

Эд бараанай эрьесын ургаашье һаань, эдеэ хоолой болон промышленна зарим эд бараанай талаар хэрэглэмжэ хүсэдөөр хангагданагүй.

1981 оной июлиин 1-нэй байдалаар республика доторнай розничо худалдаа наймаанай 2910 предприяти, эдээн сооһоо худалдаа наймаанай 166,6 мянган [дүрбэ]лжэн метр талмайтай 2[illegible] магазин, нийтын эдеэ хоо[лой] 60,3 мянган хүнэй һуу[ри]тай 1210 предприяти хү[дэл]жэ байгаа.

Байгша оной түрүүш[ын] хахад жэлдэ республи[кын] хүн зоной хэрэглэмжэ хан[галга]ха талаар 11,2 миллион [тү]хэригэй, тэрэ тоодо хү[дөө] нютагуудта—3,8 миллион [түхэ]ригэй хүдэлмэри хэг[дээ]. Харин нёдондо жэлэй түр[үү]шын хахад жэлтэй сасу[ул]хада, республика дотор [хүн] зоной хэрэглэмжэ хан[галгагын] хэмжээн 7 процент[ээр] дээшэлһэн байна. Респуб[ли]кын юрэнхы хэмжээн соо[...] дөөгэй хүн зоной хэрэгл[эм]жэ хангалгын удельнэ [...] жээн 33,8 процент болон[...] нёдондо жэлэй энэ үеын[хи]тэй сасуулхада, нэгэ хү[...]гээр дээшэлһэн байна.

Республика дотор бүхы хүн зоной ажаһуудалай [хэ]рэглэмжэ хангаха талаар [тү]сэб нигэжэ дүүргэгдээ гэб[эл]:

(мянган түхэригөөр)

	1981 оной 1 хахад жэлэй түсэб	1980 оной 1 хахад жэлдэ дүүргэгдээ	Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр	1980 оной 1 хахадайхида орходоо 1981 оной [illegible]
Хүн зоной ажаһуудал хангалгын хэмжээн бүхыдөө	11244,1	11185,1	99,4	107
тэрэ тоодо:				
городто	7390,9	7400,4	100,1	107
хүдөө газарта	3853,2	3784,7	98	108
Нийтэ үрэ дүнгүүдһээ				
Хүн зоной ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын министерство бүхыдөө	8877,7	8879,1	100,0	107
тэрэ тоодо:				
городто	5644,2	5689,6	101	107
хүдөө газарта	3233,5	3189,5	99	107
Гэр байрын-коммунальна ажахын министерство	1189,5	1207,1	101	107
тэрэ тоодо:				
городто	1065,2	1082,7	102	108
хүдөөдэ	124,3	124,4	100,1	98
Транспортна управлени бүхыдөө	366,0	350,0	96	101
тэрэ тоодо:				
городто	270,0	261,2	97	102
хүдөөдэ	96,0	88,8	93	99,7

Гүрэнэй болон кооперативна предприятинууд, эмхинүүд, колхозууд дүн хамта 76,3 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүдые, 100 хүнэй оротой больница, 90 һууритай хүүгэдэй саад, колхозуудта 250 хүнэй һууритай клубуудые бодхоожо, ашаглалгада оруулаа.

Арадай гэгээрэл ба соёл культура саашадаа хүгжөөгдөө. 221 мянган хүн элдэб түхэлэй һургуулинуудта, эдэнэй 164,0 мянганиинь бүхы түхэлэй юрэнхы эрдэмэй һургуулинуудта, 13,9 мянганиинь техническэ мэргэжэлэй училищинуудта, 42,9 мянган хүн дээдэ ба тусхай дунда һургуулинуудта һурана. Мүнөө жэл 14,7 мянган хүн найман жэлэй һургуули дүүргээ, 9,8 мянган хүн дунда һургуулитай боло. Тэрээнһээ гадна, 52 мянган хүн үдэшын ба заочно һургуулинуудые дүүргээ. Дээдэ ба тусхай дунда һургуулинууд 8,4 мянган мэргэжэлтэдые бэлдэжэ гаргаа. Тэрэ тоодо промышленностьда, барилгада, транспорт ба хэлхеэ холбоондо хүдэлхэ 3,5 мянган инженер ба техник, хүдөө ажахын 1,7 мянган мэргэжэлтэ, 2,1 мянган багша, соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэриин ба искусствын мэргэжэлтэд, медицинскэ, [гү]рэнэй ба кооперативна [ху]далдаа наймаанай 0,6 мя[н]ган хүдэлмэрилэгшэ, ара[дай] ажахын тоо бүридхэхэ [...] мянган хүдэлмэрилэгшэ [бо]лоно.

Техническэ мэргэж[эл]... училищинууд 2,0 мян[ган] залуу хүдэлмэришэдые [бэл]дэжэ, арадай ажахыда [хү]дэлхые эльгээгээ. Эдэнэй [...] мянган хүниинь — пром[ыш]ленностьда, барилга [бол]он транспорт дээрэ, 1,3 [мян]ганиинь хүдөө ажахыда хү[дэл]хөөр эльгээгдээ. Тэрээн[һээ] гадна, 1,1 мянган хүн ш[...] мэргэжэл олоһон, мүн [тех]ническэ мэргэжэлэй учи[ли]щинуудай үдэшын отделе[ни]нүүдтэ һуража, мэргэж[эл]шадабаряа дээшэлүүлһэн ба[й]на.

Клубай 721 эмхи зургаа[н] 4 театр, гүрэнэй филармон[и], нийтын 590 библиотекэ [...] 797 кино-түхеэрэлгэ респу[б]ликын хүн зонине ханга[...] Түрүүшын хахад жэлдэ 11[...] миллион хүн кино, теа[тр]нууд болон концертнүүд[тэ] орожо хараба. Һургуули[н] ороодүй хүүтэдэй саг [...] гэлжэ хүдэлдэг эмхи зургаа[н]нууд олошороо. Хүн зони[е] медицинскэ талаарнь ханга[л]га һайжаруулагдаа.

Буряадай АССР-эй Статистическэ управлени

Совет орон дотор

КИЕВ. УССР-эй Наукануудай академиин Е. О. Патоной нэрэмжэтэ электро-гагнуурийн институдай эрдэмтэдэй арбадахи табан жэлэй туршада дурадхаһан гурбан зуу гаран ухаалан зохёолго үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, дүн хамта 800 шахуу миллион түхэригэй ашаг үрэ, алмалта үгөө.

Мүнөө институдай коллектив электро-гагнууриин шэнэ янзын түхэлнүүдые зохёохо, үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ зорилготой хүдэлмэринеэ үргэлжэлүүлжэ байнхай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: институдай ахалагша инженер В. А. Кудлай шэнэ шэнжэлгэнүүдые хэжэ байна.

ТАСС-ай фотохронико.

ДЕПУТАДУУД ҮБҺЭ ХУРЯАЛГАДА

ЛУГА (Ленинградска область). Лужска районой Бортосхоной хүн зон үбһэ хуряалгын урда тээ суглаа хэжэ, нийтын адууһа малда тэжээл бэлэдхэлгэдэ бүгэдөөрөө хабаадаха гэжэ нэгэн дуугаар шиидэһэн байна. Урда тээнь районой бүхы сельсоведүүдтэ «1981 оной ургаса хуряалга» гэһэн асуудалтай ээлжээтэ бэшэ сессинүүд боложо үнгэрөө һэн. 50 депутат гар хажууршадай зэргэдэ жагсажа, габшагай ажалай үльгэр жэшээ харуулжа эхилбэ. Тэдэнэй урлагаар гансал совхозуудай хүдэлмэришэд бэшэ, мүн пенсионернүүд, гэрэй эзэн эхэнэрнүүд, һурагшад үбһэ хуряалгада хабаадана. Нютагай һууриин тосхонуудта амаралтаяа үнгэргэжэ байһан хүнүүдшье тэдэндэ туһална. Депутадууд бүхы айлнуудаар ябажа, хура бороогүй эдэ үдэрнүүдтэ үбһэ, силос, сенаж ехээр бэлэдхэжэ абаха гээшэ хэды шухалаб гэжэ тайлбарилһан байна.

Хүн бүхэн хахад тоннoһоо бага бэшэ үбһэ бэлэдхэхэ гэһэн сельскэ Соведэй үүсхэлые нютагай «Рассвет» совхозой коммунистнууд нээмэл суглаан дээрээ һайшааһан байна. «Новое время» совхоздо Торошковско сельсоведэй нүүдэл сессиин болоһоной һүүлээр арадай депутадууд отрядуудые эмхидхэжэ, үбһэ тэжээл бэлэдхэжэ эхилээ.

Мүнөө жэлдэ Лужска райондо гар хажууршадай габшагай бүлэгүүд эмхидхэгдэнхэй. Тэдэнине коммунистнууд болон комсомолшууд толгойлдог юм. Депутадууд поли бүхэндэ хиналтын постнуудые байгуулаа.

МЕТАЛЛУРГИЧЕСКА ЗАВОД БАРИГДАНА

КОМСОМОЛЬСК-на-АМУРЕ (Хабаровска хизаар). Ороной хүгжэлтын гол шэглэлнүүдээр хараалагдаһан металлургическа заводой барилга Комсомольск-на-Амуре хотодо эхилбэ. «Амурсталь» заводтой зэргэлээд предприятиин булад хайлуулха гол цехэй һуури табихын тула хүсэ ехэтэй экскаваторнууд газар малтажа захалба.

Алас-Дурнын хоёрдохи металлургическа завод нютагай барилгануудые хямда продукцаар хангадаг байха юм.

Тус заводые энэ табан жэлдэ ашаглалгада оруулхые хараална. Индустриальна түбэй хүгжэлтэдэ шухала хэрэгтэй элшэ хүсэн Зейскэ ГЭС-һээ шэнэ шэжэм утаһаар мүнөө жэл орожо эхилхэ юм.

ҮМСЫН ФЕРМЭНҮҮДЭЙ ҺҮН

САХНОВЩИНО (Харьковска область). Олейниковскэ сельсоведэй депутат «Первое мая» колхозой ахамад агроном В. Андрущенкын амжаһан туйлалта областиин «гэрэй» фермэнүүдэй эзэдтэ жэшээ боложо үгэнэ. Тэрэ жэлэй эхинһээ хойшо өөрынгөө үнеэдһээ һааһан 2 тонно һү гүрэндэ худалдаад байна. Энэнь Харьковска область доторoo эгээл эрхим дүн болоно.

Депутадууд бухгалтер Л. Прокопенко, тракторист Д. Вовпянко болон бусад энэ амжалтадань хүрэхэ дүтэлөө. Хүн зонһоо 100 гаран тонно һүн худалдагдажа абтаха юм. Энэнь түсэбөөр хараалагдаһанһаа гурба дахин ехэ болоно.

Үмсын малда бэлшээри хубаарилжа үгэхэ гээд «Первое мая» болон Котовскиин нэрэмжэтэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдые сельсоведэй гүйсэдком уялгалһан байна. Колхозууд хубиин малтай хүнүүдтэ барилгын материал үгэжэ туһалдаг. Сельсоведэй гүйсэдкомой дэргэдэ зубшэлгын пункт хүдэлдэг. Тэрэнине В. Андрущенко толгойлдог. Тэрээнһээ гадна, зоотехник, ветврач эндэ оролсодог юм.

Хубиин хамһабариин ажахынуудые бэхижүүлхэ хүдэлмэридэ областиин бүхы сельскэ Соведүүд эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Мүнөө жэл хүн зонһоо арба мянган тонно һү худалдажа абахаар хараалагданхай. Энэнь үнгэрһэн жэлэйхиһээ һураггүй ехэ болоно.

САННИКОВАЙ ГАЗАР ТЭЭШЭ ЗҮГ БАРИНА

ПОВЕНЕЦ (Карелиин АССР). Петрозаводскын эдэбхитэдэй түхеэрһэн научно-спортивна «Полярный Одиссей» гэһэн экспедици Арктика тээшэ зүг барин дабшана.

Найман хүнһөө бүридэһэн экипаж иимэ нэрэтэй шхуна дээрэ Беломор-Балтиин каналай урдахи үүдэн болохо Повенец хүрэжэ ерэбэ. 5 мянган километр утатай замайнь түрүүшын шата дабагдаба.

Тэдэнэр августын эсэс тээшэ Новосибирскын олтирогуудта хүрэхэ түсэбтэй. Эдуард Толлиин бэшэһэнэй ёһоор. Санниковай домог суута газар тэндэ байһан намтартай.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

…ҮРЫЕ ХАМГААЛГЫН ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЫЕ СССР-эй ОРДЕНУУД БА МЕДАЛЬНУУДААР ШАГНАХА ТУХАЙ

…радай элүүрые хамгаал-… болон медицинскэ нау-… хүгжөөхэ талаар арба… табан жэлэй даабари… ые бэелүүлхэ хэрэгтэ… аһан амжалтануудайнь …ю шагнаха:

…УРЯАДАЙ АССР-һээ …ЕНИНЭЙ ОРДЕНООР

…лексеева Любовь Инно…тьевнае — 2-дохи хүүгэ… больницын врач, Улаан-…

ОКТЯБРИИН РЕВОЛЮЦИИН ОРДЕНООР

…латонова Мария Алек…дровнае — шуһа һэлбэн …үдхадаг республиканска …ицин врач.

…ДАЛАЙ УЛААН ТУГАЙ ОРДЕНООР

…ганов Валерий Васильевичые — түргэн туһаламжын …ьницын врач, Улаан-Үдэ.

…утакова Вера Филипповнае — Гремячинскын фельдшерско-акушерскэ пунктые …агша, Прибайкалиин рай…

…здакова Тамара Николаевнае — санэпидстанциин го…родской таһагые даагша, Улаан-Үдэ.

Мункоева Галина Ефремовнае — Буряадай АССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствын ахамад терапевт.

Токтонова Маргарита Михайловнае — Онохойн больницын врач, Загарайн район.

АРАДУУДАЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ОРДЕНООР

Альков Валерий Константиновичые — Хяагтын районно түбэй больницын врач.

…новa Надежда Бужеевнае — Н. Семашкын нэрэмжэтэ республиканска больницын отделениие дааг…

…танова Лидия Антоновнае — түргэн туһаламжын городской больницын врач, Улаан-Үдэ.

…енилова Клавдия Дмитриевнае — 44-дэхи аптекые даагша, Кабанскын район.

Шитиков Сергей Дмитриевичые — Нижнеангарскын районно түбэй больницын врач, Хойто-Байгалай район.

«ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ТЭМДЭГ» ОРДЕНООР

Балданова Вера Петровнае — медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой түрүүлэгшэ.

Бальтрикова Ирина Максимовнае — 1-дэхи стоматологическа поликлиникын отделениие даагша, Улаан-Үдэ.

Бобкова Лидия Георгиевнае — Түнхэнэй участково больницын фельдшер.

Булгатова Санжидма Батуевнае — Хурамхаанай районно түбэй больницын врач.

Васильева Эмилия Ермаковнае — элүүрые хамгаалгын Улаан-Үдын горгүйсэдкомой таһагые даагша.

Вязинская Людмила Николаевнае — городской нарайлалгын байшангай отделениие даагша, Улаан-Үдэ.

Дегтярникова Дарья Устиновнае — 4-дэхи больницын ахамад врачай орлогшо, Улаан-Үдэ.

Десятова Мария Никитичнае — Шартахиин фельдшерскэ пунктые даагша, Зэдын район.

Доржиева Людмила Алексеевна — Улаан-Үдын медицинскэ училищиин багша.

Лыкшитов Владимир Базаровичые — КПСС-эй обкомой таһагые даагша.

Москвитина Мария Кирилловнае — Закаменскын районно түбэй больницын ахамад медицинскэ сестра.

Самсонова Галина Кирилловнае — Гусиноозёрскын районно түбэй больницын отделениие даагша.

Ушакова Анна Дмитриевнае — 3-дахи больницын врач, Улаан-Үдэ.

Хадыкова Ксения Степановнае — 84-дэхи аптекые даагша, Улаан-Үдэ.

«АЖАЛАЙ ШЭН ГАБЬЯАГАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Абазаева Елена Ивановнае — Кабанскын районно түбэй больницын ахалагша акушерка.

Акатов Василий Евсеевичые — «Медтехникэ» гэжэ республиканска управлениин заһабарилгын предприятиин электромеханик.

Васильева Клавдия Ивановнае — Үүрэг-Телятниковай участково больницын ахамад врач, Баргажанай район.

Галсанова Мария Павловнае — Орлигой районно түбэй больницын медицинскэ сестра.

Дашибалов Цырен-Бато Дашибаловичые — КПСС-эй Буряадай обкомой таһагые даагшын орлогшо.

Курнакова Зинаида Петровнае — судна бүтээлгын заводой элүүржүүлгын пунктые даагша, Улаан-Үдэ.

Малкова Вера Александровнае — Баунтын районно түбэй больницын ахамад медицинскэ сестра.

Морохоев Владимир Алексеевичые — Буряадай АССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствын автопредприятиин автомобилиин жолоошон.

Потехин Виктор Павловичые — арадай депутадуудай Улаан-Үдын городской Соведэй гүйсэдкомой секретарь.

Уварова Клавдия Кирилловнае — туберкулез үбшэ аргалдаг Хүлэй диспансерэй тогоошон, Хорнин район.

Цыденова Дарима Гомбоевнае — республиканска онкологическа диспансерэй медицинскэ сестра.

«АЖАЛДАА ШАЛГАРҺАНАЙ ТҮЛӨӨ» МЕДАЛЯАР

Антонова Римма Радионовнае — туберкулез үбшэ аргалдаг городской диспансерэй врач, Улаан-Үдэ.

Асеева Раиса Ахмадзиевнае — 1-дэхи хүүгэдэй больницын санитарка, Улаан-Үдэ.

Базун Лидия Николаевнае — республиканска психоневрологическа диспансерэй ахалагша медицинскэ сестра.

Безеркова Надежда Федоровнае — КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой инструктор.

Грушина Мария Григорьевнае — Хэжэнгын районно түбэй больницын медицинскэ сестра.

Даширабданов Дарма — КПСС-эй Улаан-Үдын горкомой таһагые даагша.

Дугарова Зинаида Нимаевнае — Тэлэмбын участково больницын ахамад врач, Яруунын район.

Жарникова Любовь Алексеевнае — оньһожоруулагдамал шэлэй заводой элүүржүүлгын пунктые даагша, Улаан-Үдэ.

Кушнарева Зинаида Тихоновнае — Шэнэ-Бэрээнэй заводой элүүржүүлгын пунктые даагша, Загарайн район.

Макарова Сарра Ильиничнае — 43-дахи аптекын провизор, Улаан-Үдэ.

Очирова Бимбасу Ринчиновнае — Цагаан-Шулуутайн фельдшерскэ пунктые даагша, Хяагтын район.

Фалилеева Надежда Яковлевнае — Бэшүүрэй районно түбэй больницын фельдшер.

Фоменко Дарья Анфиногеновнае — Мухар-Шэбэрэй районно түбэй больницын санитарка.

Шунков Ананий Ивановичые — Ивалгын больницын автомобилиин жолоошон, Улаан-Үдын район.

СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ТҮРҮҮЛЭГШЭ Л. БРЕЖНЕВ.
СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ СЕКРЕТАРЬ М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1981 оной июнийн 26.

ҮҮСХЭЛТЭЙ НАЙМААЛАГША

Мария Бадмаевна Ламатханова худалдаа наймаанай эмхинүүдтэ хүдэлжэ эхилһээр үнинэй юм. Даалгагдаһан ажалдаа харюусалгатайгаар, хүн зондо урин налагайгаар хандадаг, хүдэлмэридөө һайн үрэ дүн түйлададаг. Тиимэл хадаа тэрэ «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдахаһаа гадна, «Эд хэрэглэгшэдэй кооперациин эрхимлэгшэ» гэһэн тэмдэгтэ хүртэнхэй.

Арбадахи табан жэлэй туршада Баргажанай районой Баян-Голой сельпогой 32-дохи магазинай коллектив эршэтэйгээр ажаллажа гараа. Тэдэнэр абаһан социалис уялгануудаа үлүүлжэ, хэдэн арбаад мянган түхэригэй эдеэ хоол, эд бараа түсэбһөө гадуур хүн зондо худалдаһан байна.

Тиихэдэ тус магазиниие даагша Мария Бадмаевна коллективэйнгээ хүдэлмэриие эрхим һайнаар эмхидхэһэнэйнгээ түлөө дурсагдагша үндэр хайрада хүртөө бшуу.

Эбтэй зэтэй энэ коллектив арбан нэгэдэхи табан жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ, хангалгын шанарые һайжаруулха тухай үүсхэл гаргажа, районойнгоо худалдаа наймаанай бусад коллективүүдтэ хандаһан байна. Тэдэнэй үүсхэл хаа хаанагүй үргэнөөр дэмжэгдэжэ байнхай.

С. СТЕПАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. Б. Ламатханова.
А. МАНТАЕВАЙ фото.

ТАСС-ай МЭДҮҮЛГЭ

Дэлхэйн олониитэдэ эсэргүүсэжэ… уласхоорондын эрхын бүхы ёһо гуримуудые бамжалан доромжолжо, Израилиин хүтэлбэрилэгшэд араб арадуудта зүрюу дайшалхы ябуулгаяа, ээрхэг түримхэй үйлэ хэрэгүүдээ үргэдхэжэ үргэлжэлһөөр. Һүүлэй үдэрнүүдтэ Ливанай амгалан тайбан хото городууд болон һуурин тосхонуудта, Палестинын зугадагшадай лагерьнуудта Израилиин сэрэгэйхидэй зэрлиг муухай доболгонууд энэ гэмтэ хэрэгүүдэй шэнэ шата болобо. Израилиин самоледуудай бомбодолсоһоо, хуурай газар болон далай дээрэһээ буудалгаһаа уламжалан, ямаршье гэм зэмэгүй хэдэн зуугаад хүн, гол түлэб эхэнэрнүүд, үхибүүд болон үбгэд, хүгшэд алуулаа, олон мянгаад хүн шархатуулагдаа. Хохидогшодой тоо улам ургажа байна. Ливанай ниислэл — Бейрут хотын баруун районууд шанга сохилтодо дайрагдаа.

Америкын Холбоото Штадуудай зүгһөө дэмжэлгэ абаагүй һаа, үнгэрхэдөө урмашуулагдаагүй һаа, Израиль иимэ, үһэрингеэр, убайгүйгөөр хандажа шадахагүй байгаа. Ливанай хото городууд болон һуурин тосхонуудта, палестинынхидэй саг зууraар шэбээлхэ баатай болоһон лагерьнуудта Израилиин хаяжа байһан бомбонууд имагтал тэндэһээ таһалгаряагүй эльгээгдэнэ бшуу. Гэхэ зуура, имагтал США Тель-Авивые аршалан хамгаалжа, араб оронуудта эсэргүүгээр тэрэнэй үүдхэдэг ээрхэг түримхэй ябуулгануудые сагааруулхые һэдэнэ. Араб арадуудта эсэргүү Кэмп-Дэвидтэхи үгэсөөндэ хабаадаһан ондоо оронои — Египедэй хүтэлбэриин хараа шэглэл Израилиин ээрхэг түримхэй ябуулгануудые улам дэбэргэнэ.

Ливанда эсэргүүгээр Израилиин хэдэн жэлэй турша соо үүдхэжэ байдаг ээрхэг түримхэй ябуулганууд Палестинын эсэргүүсэлтын хүдэлөөнэй Ливанай газар дайда дээрэ байһан отрядуудые бута сохихые оролдохо, Ливанай правительствые айлгаха, Израильтай сепаратна үгэсөө хэхыень тэрэниие баадхаха, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые бүхы дээрэнь үнэн зүбөөр гуримшуулгада хойшо татаха гэхэ мэтэ Кэмп Дэвидтэ табигдаһан зорилгонуудые түйлаха хэрэгтэ сэхэ шэглүүлэгдэнхэй.

Араб арадуудта эсэргүүгээр Израилиин үүдхэжэ байһан ээрхэг түримхэй, хашалта харшалалтын шэнэ ябуулгануудые Советскэ Союз эрид шууд буруушаана гэжэ мэдүүлхые ТАСС этигэмжэлэгдөө. Харата муухай ээрхэг түримхэй ябуулгада дайрагдаһан Ливанай правительство болон арадтай, Палестинын эсэргүүсэлтын хүдэлөөнтэй, үндэһэн эрхэнүүд болон аша туһаяа эрэлхэг зоригтойгоор хамгаалдаг бүхы араб арадуудтай совет хүнүүд һанал нэгэтэй юм.

ООН-ой Уставаар харагдаһан уласхоорондын эгээл шанга алхамууд ээрхэг түримхэйшүүлэй урда табигдаха ёһотой. Израилиин ээрхэг түримхэй ябуулгануудай, тэрэнэй хойшолонгуудай түлөө харюусалгые тэдэниие харгалзалгадаа абажа дэмжэгшэд хубаалдаха.

Дайнай гал түймэрэй һүжэрэлгын аюулые зайсуулан сарахын тула Ливанда Израилиин сэрэгэйхидэй хэһэн ээрхэг түримхэй ябуулгые удааржа байнгүй зогсоохо шухала. Дүтын Зүүн зүгтэ галаар наадалгын аюулда дары эсэс табижа, Дүтын Зүүн зүгтэхи байдалые гуримшуулгын, энэ районда үнэн зүб, бата бэхи эб найрамдал хангалгын харгы замуудые хамтаараа үнэн сэхээр бэдэржэ эхилхээр саг тулажа ерээ.

ПОРП-ын СЪЕЗД ДҮҮРЭБЭ

ВАРШАВА. (ТАСС). Польшын ниислэл хотодо ПОРП-ын онсо IX съезд хүдэлмэреэ июлиин 20-до дүүргэбэ. Урда үдэрынь ЦК-гай тоосоото элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэ дүүрэһэн байгаа. ПОРП-ын ЦК-гай Политбюро ба секретариат һунгагдаа. Политбюро 15 гэшүүдһээ ба Политбюрогой гэшүүндэ 2 кандидадһаа, тэрэшэлэн ПОРП-ын ЦК-гай 7 секретарьнар һунгагдаһан байна. Центральна шалгалтын комиссиин түрүүлэгшэ ба партиина хиналтын Центральна комисси баталагдаа.

Тэрэ үдэртөө съездын пленарна заседани дээрэ ПНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. Ярузельский үгэ хэлэһэн байна.

Съездын шиидхэбэринүүд дотор хараалагдаһан зорилгонуудые дүүргэхэ хэрэгтэ правительство эдэбхитэйгээр бэелүүлжэ орохо юм гээд В. Ярузельский хэлээ. Тэрэ хадаа съезд дээрэ үгэ хэлэлгын үедэ оруулагдаһан бүхы дурадхалнууд болон эрилтэнүүдые нарин нягтаар хаража үзэхэ, правительство тушаа хэлэгдэһэн һанамжа болон ажаглалтануудые шүүмжэлхы ёһоор шэнжэлхэ, тэдээн тушаа бодото тобшололнуудые шадаал һаа түргөөр хэхэ байна.

Һүүлэй гурбан жэлэй турша соо арадай Польшын түүхэдэ анха түрүүшынхеэ экономическа доройтолго үзэгдөө гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Сэгнэжэ үзэһэнэй ёһоор, энэ жэлдэ национальна доход 15 процентээр бага болохо юм. Амгалан сагай эрхэ байдалда иимэ ехээр доройтолго дэлхэй дээрэ тон үсөөн үзэгдэдэг гэшэ.

Энээнэй эсэстэ дэлгүүр дээрэ эд бараанай дуталдаха ябадал бүри ехээр үзэгдэнэ, хоһжоо наймаан улам ехээр дэлгэрнэ, ажабайдалай үнэ сэн дээшэлнэ.

Хүн зоной хүл хөөрсэг табиха, эд бараа хэрэглэмжэһээ үлүү ехээр худалдажа абаха үзэгдэлнүүд олошороо.

Энээнтэй нягэн , хамта Польшын үри шэри улам ехэ болоно. Эд бараа, түүхэй эд болон материалнуудые гадаашань гаргалгын ехээр эрид бага болоһон эрхэ байдалда ондоо тээһээ эдеэ хоол, ороохо таряа, тэжээл, тэрэшэлэн эгээл шухала хэрэгтэй түүхэй эд болон материалнуудые худалдажа абаха ябадал хангахын тулада иимэ хэмжээ абаха бологдоо бшуу. Имагтал капиталис оронуудта үгтэхэ үри шэри мүнөө жэлдэ туһайлхада 3 миллиард доллароор ехэ болохо байна. Энэ ушар зээли мүнгэ абаһанай нэмэлтэ түлбэри болон юрэ бусын ехэ процент түлэхэ дарамта манай байдалые бүри хүшэр хүндэ болгоно. Тиихэлээрээ Польшын түлэхэ түлбэриин байдалые бүри ехээр муудхааха байна.

Ушар байдалай таагүй муугаар хүгжэжэ байһан ябадал хойшолуулашагүй, онсо яаралтай олон тоото шиидхэбэринүүдые абаха эрилтэ правительствын үмэнэ табидаг байгаа, табиһааршье гэжэ В. Ярузельский үгэеэ саашадань үргэлжэлүүлбэ.

Мүнөө үедэ үйлэдбэриин доройтохо ябадалые болюулха, һүүлээрнь тэрэниие һэргээн бодхоожо орохо гэшэ гол шухала, эгээл хойшолуулашагүй зорилго мүн болоно. Имагтал үйлэдбэриин ургалта, национальна доходой ургалта хадаа мүнөө үедэ үзэгдэжэ байгаа бэрхэшээлнүүдые дабан гараха эхин шатын зам ба үндэһэ һууринь болоно гээд үгэ хэлэгшэ онсолон тэмдэглээ.

Экономикые дам саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ хүдөө ажахыда түрүү зэргын үүргэ олгогдоно гээд үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ. Үйлэдбэриие гол түлэб хүдөө ажахыда хабаадуулха тээшэ шэглүүлэгдэһэн зорилгонуудые дүүргэхыень ажахын захиргаануудта правительство мүн лэ хатуу шанга эрилтэ табиха байна.

Мүнөөнэй мухардаһан байдалые дабан гарахын тулада, экономическа хүгжэлтые бүридүүлхэдээ бүри ехэ арга боломжотой болохын тулада эд бараа гадаадын оронуудта худалдалгые ехэ болгохо шухала гээд үгэ хэлэгшэ саашань тэмдэглээ. Эд бараа гадаашань гаргалгын бага хэмжээн хадаа гадаадаһаа эд бараа худалдажа абахын тулада мүнгэ зөөриин дуталдаха ябадалда хүргэнэ гэшэ. Энэ ушар өөрынгөө ээлжээндэ предприятинуудые болохотой сооһь хангаха арга олгоногүй, тиигэжэ продукци үйлэдбэрилгые улам бага болгоно. Эгээл тиигэжэ бүхы юумэн эрхилэгдэнэ, тиигэжэ манай экономико улам доройтоно. Гадаадаһаа эд бараа худалдан абалгые дээшэлүүлхэ гэшэ тэрэниие шиидхэлгын ори гансахан арга зам мүн болоно.

Бидэндэ тохёолдоһон бэрхэшээлнүүд хадаа үнэн бодото ханинараа үшөө дахин мэдэжэ абаха арга манда олгоо гээд В. Ярузельский онсолон тэмдэглээ. Бидэндэ тон хүшэр хүндэ мүнөө үеын шатада Советскэ Союзтай тогтооһон харилсаа холбоон, тэрэшэлэн Советскэ Союзай болон СЭВ-эй бусад зарим гэшүүн-оронуудай үзүүлһэн туһаламжа онсо үнэтэй сэнтэй байгаа, байһааршье. Иимэ туһаламжа манай ханинарай үзүүлһэн ушар — бэлэхэн хэрэг бэшэ гэжэ бидэ мэдэнэбди. Ушарынь гэхэдэ, тэдээндэ өөһэдынь хэрэглэмжэ бага бэшэ бии ха юм.

Манай промышленностиин үйлэдбэриин сүлөөтэй хүсэ шадалые хамтааран хэрэглэхэ гэшэ эдэ оронуудтай тогтооһон харилсаанаймнай шэнэ түхэл маяг болохо ёһотой. Энэ асуудалаар СССР-тэй, мүн ГДР-тэй түрүүшын хэлсээнүүд түйлагдаа. Бусадшье оронуудтай хэлсээнүүд хэгдэжэ байһаар. Энээнэй ашаар олохон предприятинуудай, илангаяа электромашина бүтээлгын, хүнгэн ба химическэ промышленностиин предприятинуудай хүдэлмэри хангажа болохо юм.

СЭВ-эй гэшүүн-оронуудтай тогтоогдоһон удаан болзорой экономическа, научно-техническэ харилсаа холбоон олон янзын аша туһатай байна. СССР-тэй хэгдэдэг худалдаа наймаан манай арадай ажахын шухала участогуудые тогтонижоруулха ябадалда туһа нэмэри болоно. Энэ худалдаа наймаан манай эд бараанай бүридэлдэ тон таатай зохид байха юм. Тиигэжэ гадаадада гаргагдадаг эд бараанда орходоо, манай худалдан абадаг түүхэй эд, материалнууд болон түлишэ һураггүй ехэ байдаг. СССР-тэй хэгдэдэг худалдаа наймаанда сэнгүүдэй гуримшье бидэндэ аша туһатай байна.

Экономическа гүн ехэ реформонуудые хэнгүйгөөр кризисһээ мултаран гарахын аргагүй гэжэ үгэ хэлэгшэ саашань мэдүүлбэ. Экономическа реформын асуудалаар байгуулагдаһан комиссиин зохёон табиһан проект онсо яаралтай IX съездын үзэмжэдэ табигдаа. Тэрэ проектые бэлдэхэ үедэ манай өөһэдымнай дүй дүршэл, мүн бусад социалис оронуудай дүй дүршэл хараада абтаа һэн. Энэ реформо хадаа ажалша коллективүүдэй өөһэдынь залан хүтэлэлгэдэ ба түбэй газарһаа түсэблэлгэдэ түшэглэхэ зэргэтэй. Ажахын организацинуудай бэеэ даагаад ажалаа ябуулхынь тулада, өөһэдынь бодотоор залан хүтэлхын тулада бидэ али бүхы шухала эрхэ нүхэсэл байгуулхабди. Научна үндэһэ һуурида түшэглэдэг түбэй газарһаа түсэблэлгые бидэ улам бэхижүүлхэбди. Энэ хадаа ниитэ-ажахын байдал дээрэ социализмын бодото экономическа хуулинуудые хэрэглэлгын арга зэбсэг мүн болоно.

Реформын гол захяа заабаринуудые бодотоор бэелүүлхын тулада бидэ эрид түргөөр, хэлбэришэгүйгөөр ажал хэрэгээ ябуулхаар эрид шиндэнги байнабди. Түбэй ажахын захиргаание холын хараатайгаар шэнэдхэн хубилгалга эхилээ. Экономикын ба гүрэнэй хүгжэхын тулада гүн ехэ удха шанартай хуули гаргалгын актнуудай проектнүүд бэлдэгдэнхэй.

Марксизм-ленинизмын теориин ёһоор, манай байгуулалта түрүү шэнжэтэй хубилалтануудые хэжэ шадаха, үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые хүгжөөхэ эрилтэнүүдтэй энэ байгуулалтамнай тааралдана гэжэ энэ удаа гэрэшэлэн харуулжа шадаха гэшэ гүби? Энээнэй тулада гурбан шухала эрхэ нүхэсэл бии.

Түрүүшын эрхэ нүхэсэлынь хадаа ниитын хэрэглэмжэтэй, ниитэ-экономическа ажабайдалай онол аргануудые болон эмхидхэлэй бүридэлые экономическа ба гүрэнэй ажабайдалда ажалшадай бүри үргэнөөр хабаадалсалгын эрилтэдэ харюусадаг байхаар, мүн экономикые, эрдэм наукые, соёл культура ба ажабайдалай бусад һалбаринуудта арад зоной зохёохы хүсэ шадалые бүрин дүүрэнээр хабаадуулха эрхэ нүхэсэл байгуулхын тулада, ерээдүйн сагта кризисүүд болон түхэлөө алдаха ябадалай бии бололгодо һаад ушаруулхын тулада тэдэнэй бүри ехэ харюусалгын эрилтэдэ харюусама байхаар эдэ онол аргануд болон эмхидхэлэй бүридэлые эрид хубилгахаар ажалша коллективүүдэй, бүхы обществын эрид эрмэлзэлтэй холбоотой юм.

Хоёрдохи эрхэ нүхэсэлынь комплексно экономическа реформо бэлдэхэ ба үнгэргэхэ талаар манай кадрнуудай бодото арга шадабаритай холбоотой юм. Гурбадахи эрхэ нүхэсэлынь —бодото байдал дээрэ реформо үнгэргэхөөр партиин ба гүрэнэй хүтэлбэриин баталан харуулһан политическэ шиидэнги байһан ушар болоно.

Гүрэнэй предприяти тухай ба ажалша коллективүүдэй өөһэдынь залан хүтэлхэ тухай хуулиин проектнүүд сеймдэ июниин хоердохи хахадта эльгээгдэһэн байгаа гээд үгэ хэлэгшэ мэдээсээ. Һаяшаг «Солидарностиин» зарим хубинууд эдэ проектнүүдые буруу һүргэхэ һэдэлгэ гаргаа.

Правительствын зохёон хараалһан проектнүүд ниитэ-политическэ шухала гол ёнһоо үндэһэтэй юм. Тэрэнэй ёһоор, бэеэ даагһан предприятида найдажа үгтэһэн үйлэдбэриин хэрэгсэлнүүд бүгэдэ арадай зөөри мүн болоно. Харин тиихэдэ «ниитын проект» болбол предприятиин фонднууд имагтал предприятиин мэдэлдэ байдаг, тэрэ хадаа эдэ фонднуудта бүрин эрхэтэй гэжэ тоолодог байха юм. Иимэрхүү хараа болдолые баталан абабал, үнэнтэ дээрээ бүгэдэ арадай зөөрийөө бүлэг бүлэгүүдэй зөөридэ оролһон удхатай болохо һэн.

Жэл шахуу сагай саада тээ Гданьскда, Щециндэ ба Ястшембэдэ хэлсээнүүд баталагдаһан байгаа. Ниитын харилсаануудта, арад зоной ажабайдалда тэрэ сагһаа хойшо болоһон дабшалтануудые харангүй байхын аргагүй. Манай партиин ЦК-гай 6-дахи пленумэй тогтоолнуудай ёһоор, гэдэргээ бусашагүй социалис шэнэдхэлгэ алхам алхамаар дам саашадаа дабшажа байна.

Гэбэшье һанаһанда хүрэмөөр бүхы юумэн хүгжэнэгүй. Үнгэрһэн һаранууд — оронноймнай экономическа байдалай саг үргэлжэ муудалгын үе байгаа. Иимэ байдал үргэлжэлһөөр, аюултай шэнжэтэйгээр улам гүнзэгырһөөр. Бүхы юумые урданай алдуу эндүүгээр тайлбарилжа болохогүй.

Нэгэ хэдэн долоон хоногто үзэгдэһэн зарим тэды намдуу байдалай һүүлээр хёморооной гуламтанууд дахинаа һүжэрөө. IX съездын ехэ таагүй оршон байдалда үнгэржэ байһаниинь гэмшэлтэй. Тиимэһээ иимэ асуудал табингүй байхын аргагүй: иимэ байдал хэндэ туһатайб? Полягууд хайшаа ошожо ябанаб? Энэ асуудалые би партиин дээдэ хуралдаан дээрэ табинаб. Иимэ асуудал ушар ёһо мэдэхэ эрхэтэн бүхэн өөртөө табина. Энэ асуудалда үгтэхэ харюу мүнөөдэр түйлай ехэ удха шанартай. Тэрэ хадаа олон миллион хүнүүдэй, партиина ба партийнабэшэ хүнүүдэй, профессиональна союзуудай гэшүүдэй, бүхы эрхэтэдэй баримталдаг хараа бодолһоо дулдыдана гэшэ.

Арад зондоо алба хэлгэ, партиин хүтэлбэрилхы үүргэ, байгуулалтын демократизм, тэрэшэлэн эрхэ түлөөлэлгэтэ зурганууд зүгһөө гүрэнэй аппарадай хойноһоо табигдадаг хиналта хадаа социалис гүрэниие улам хүсэтэй болгоно.

Хуули — Польшын Арадай Республикын түшэг тулгуури мүн. Тэрэ хадаа хубилашагүй байха ёһотой гэжэ бидэ баталнагүйбди, хэрбээ шухала болоод байгаа һаань, тэрэниие тогтоогдомол гуримаар һайжаруулха, шэнэлхэ хэрэгтэй. Хуули гаргалгые нарижуулан һайжаруулха гэшэ манай гүрэнэй социалис үндэһэ һуурие бэхижүүлхэ, ажал яоуулгымнай ашаг үрые зогсоодог, тэрэниие һаатуулдаг бүхы юумые үсадхаха ёһотой. Мүнөө байгаа хуули гуримые эбдэхэ яоадалай үндэһэлжэ оолломоор тиимэ тон шухала ямар нэгэн дүримүүд үгы, байха ёһогүй. Энэ хадаа оултанда хабаатай. Тиимэһээ правительство болбол өөрынгөө хуулинаа гадаа тээ табидаг, тиин тиигэрээ тэрээнһээ дээгүүр бэеэ абадаг арга боломжые тогтоохо гэһэн али бүхы пэдэлгэнүүдтэ эсэргүүсэн тэмсэхэ байна.

Гүрэн хадаа өөрынгөө зорилгонуудые имагтал ниитын гуримаи оолон намдуу аали эрхэ байдалда бэелүүлжэ шадаха юм. Граждан милициин, аюулгүй байдал сахидаг зурганууд, прокуратурын, мүн сүүдэй органуудай хүдэлмэрилэгшэдэй гаргадаг пайн пайхан хүсэлэл оролдолго энээндэ туһа нэмэри оолоно. Энэ хадаа социалис демократи хүгжөөхын тулада зайлашагүй эрхэ нүхэсэл мүн. Демократида эмхигүй байдалһаа аюултай юумэн үгы. Эмхигүй оайдал хадаа элүүр энхэ клеткэнүүдые оуtарган налгаадаг, хүнэй бэеые тэнхээгүй болгодог үбшэн шэнги гүрэнэй үндэһэ һуурие муудхаадаг, арад зоной гол аша туһые буруу һүргэхэ гэжэ тэгүүлдэг байха юм.

Манай съездын боложо байһан үдэрнүүдтэшье һүйдхэл хэхэ, гүрэнэй засагай зурганuудта хашалта хэхэ гэһэн пэдэлгэнүүд дахинаа шангадаһан арадай ажахые муудхаадаг, олониитын бүридэлые һуларуулдаг забастовконуудые үнгэргэхэ гэһэн урианууд үзэгдэһэн байна юм. Буруушаалгын удхатайгаар үнгэргэгдэдэг ба түсэблэгдэдэг хэмжээнүүд шахардуу байдалые бүри хурсадхана, хүн зоной шуналые улам дээшэлүүлнэ. Эндэ иимэ асуудал табигдана: эдэ бүгэдын саада тээ хэн байнаб? Хемороото шанга байдал гү, али социализмда харша һүйдхэл тээшэ хэн эрмэлзэнэб?

Дабан гаража болошогүй хилэ байдаг юм гэжэ съезд дээрэ үгэ хэлэһэн олон хүнүүд мэдүүлээ һэн. Энэ хадаа арад зондо, гүрэндэ хоротой байха һэн. Иимэ байдал тохёолдуулжа болохогүй. энэ хадаа эрхэтэн бүхэнэй патриотическа уялга, түбхын түрүүндэ арадай засагай уялга мүн. Ушар байдалай шухала болоод байгаа һаань, эгээн дээдэ аша туһын түлөө арадай засаг болбол һандаран һалаха ябадалһаа гүрэниие абархын, харин арад зониие сүйдтэ оролгоһоо абархын тулада Конституци дотор батадхагдаһан уялгануудые хэлбэришэгүйгөөр дүүргэхэ гэһэн эрилтэ эрид шууд табиха баатай болохо юм.

Уласхоорондын асуудалнуудта орходоо, Б. Ярузельский иигэжэ хэлээ: дайнай дүүрэһэнһээ хойшо олон жэл үнгэрөө. Полягуудай хэдэн үетэн аюулгүй байдалда ажаһууна. Имагтал социалис ханинар ба союзнигуудтай сэхэ хүршэнэр байһан ушар иимэ байдал бидэндэ олгоо. Энэ найдабари — илангаяа дотоодын кризисэй эрхэ байдалда — аюулгүй байдал ба эб найрамдал тухай анхарал оролдолгые саашань холо болгодог байна.

Гэхэтэй хамта уласхоорондын байдал үндэһэ баримтатай аюул тохёолдуулна. Һүүлэй үедэ илангаяа дайнай аюул ехэ болоо. Советскэ Союзай, бусад социалис гүрэнүүдэй гаргаһан эб найрамдалта үүсхэлнүүд буруу һүргэгдэнэ. Буу зэбсэг хуряаха тушаа хэгдэдэг хэлсээнүүд мухардашоо. НАТО-гай хүсэн улам ехэ болгогдоһоор, сэрэгэй инфраструктура улам нягтаруулагдана, Баруун Европын газар дээрэ шэнэ түхэлэй ракетно-ядерна буу зэбсэг тодхон байрлуулха хэрэгтэ бэлэдхэл хэгдэнэ.

Мүнөөнэй дэлхэй дээрэ аюулай ямаршье гуламта аюул тохёолдуулна. Гэбэшье имагтал Европодохи хүсэнүүдэй тэнсүүрние эбдэлгэ эгээл аюултай байха һэн.

Эндэл — сэрэгэй эгээл ехээр суглуулагдаһан үедэ — ниитын хоер байгуулалтые хубааридаг хилын гол участогынь гарана гэшэ. Тобшоор хэлэхэдэ, энэмнай бүгэдэ ниитын эб найрамдалай хуоилзаанда шиидхэхы удха шанартай түби болоно.

Эгээл эндэ, энэ хуянтай болоһон газар дээрэ, Польшын геостратегическэ һуури оршодог. Тиимэһээ хүсэнүүдэй ниитэ хубаарилгада дабхарламал гэпэншүү удха шанартай болоно. Мүнөө үеын уласхоорондын байдалда манай дотоодын байдал, дэлхэйн ба социализмын байгуулалтада ээлдэг манай байдал, һуури ба үүргэ гансал өөһэдэмнай бэшэ, мүн юрэнхы дээрээ хэндэшье хайхарамжагүй байха ёһогүй.

Энээндэ арадай Польшын гадаадын ба оборонно политика алба хэнэ гэшэ. Тэрэ хадаа бодото дээрээ национальна оршон байлгын политика мүн болоно. Эдэ асуудалнуудаар дотоодын түхэлөө алдаһан байдалһаа дулдыдуулангүйгөөр парти болон гүрэнэй баримталдаг хараа шугам хододоо үнэн зүб байгаа, байһааршье; энэ политика тохёолдоһон шалгалтые амжалтатайгаар дабажа гараа, арсашагүй амжалтануудаар тэмдэглэгдээ. Бидэ тэдэниие улам батадхахабдн, баяжуулхабди, Европодо ба дэлхэй дээрэ амгалан ёһоор харилсалгада эдэбхитэй хабаадагша саашадаашье байхабди. Энэ хараа бодолые тэрэ хэбээрнь баримталха шухала, иимэ эрхэ бидэндэ түүхэ, мүн фашизмтай хэгдэһэн тэмсэлдэ оруулагдаһан манай хубита ба хохидол, мүнөө үеын манай хүсэ шадал, тэрэшэлэн манай эб найрамдалта олон тоото үүсхэлнүүд үгөө бшуу. Бидэ өөһэдыгөө шатарай хюлгэ дээрэхи хүбүүн болгохые зүбшөөхэгүй байнабди. Өөрынгөө хүсэ шадал ба элүүр энхые Польшын хэр түргөөр, һэргээн бодхоохо бүри уласхоорондын хэрэгүүдтэ тэрэнэй зэдэлдэг дуун улам даамай болохо бшуу.

Нэн түрүүн бидэ томостой, этигэл найдабарида хүртэмэ, найдамал союзник зандаа байхаоди. Советскэ Союзтай хэгдэһэн холбоон, Варшавска Договорто хабаададаг гүрэнүүдэй дайнда эсэргүү социалис нэгэдэлдэ хабаадалсалга, нэгэдэмэл зэбсэгтэ хүсэнүүдэй хамтын хүсэ шадал байгуулха, хэрэглэхэ ябадалда оруулагдаһан хубита хадаа манай оборонно сурталай үндэһэн гол ёһон байгаа, байһааршье, саашадаашье байха. Польшын амин шухала национальна зорилго — хилэнүүдээ, бэеэ даанхай ба сүлөөтэ байдалаа хамгаалга болбол имагтал ниитэ нэгэн социалис аша туһын, тэдэнэй интернациональна шэнжын ашаар бүрин бэелүүлэгдэжэ болохо юм гэшэ Польшын түүхэтэ арга боломжо, тэрэнэй агуухэ түйлалта мүн болоно.

Поляк-совет хани барисаанда, буу зэбсэгэй талаар аха дүүгэй ёһондо бидэ түрүүшын ээлжээнэй удха шанар олгонобди. Тэдэнэр баян ба алдарта ёһо заншалтай, мүнөөнэйнь байдал гайхамшаг һайн. Польшын арадай сэрэгүүдэй дайшалхы бэлэн байлгые дээшэлүүлхэдээ, шэнэ түхэлэй армиин хайшаашье тэгшэ, гол ёһонуудые хүтэлбэри болгодог байнабди. Бидэ ханинарайнгаа дүй дүршэлые, нэн түрүүн Совет Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй дүй дүршэлые амжалтатайгаар хэрэглэнэбди. Нэгэн доро национальна ёһо заншалда ба тодорхой эрхэ байдалда таарама, Польшын армида хабаатай онол арга оолон шэнжэ түхэлые сахиха ба баяжуулха ябадалда таарама өөрэдынгөө шиидхэбэринүүдые эдэбхитэйгээр зохёон хараалдагбди.

Мүнөөнэй хүшэр хүндэ үедэ манай зэбсэгтэ хүсэнүүд айжа һүрдөөгүй, өөһэдынгөө нягта жагсаал болон жаяг заршамые сахижа байгаа, социалис Эхэ ороноо, тэрэнэй социалис түйлалтануудые аршалан хамгаалхаар бэлэн байгаа.

Арми гээшэмнай түгэлдэр хүсэн мүн. Зүгөөр тэрэ хадаа арад зоной амгалан ёһоной хэрэгүүдтэ алба хэхын тулада бүхы юумэ хэхые хүсэнэ, хэнэшье. Арад зон, парти өөһэдынгөө армида найдадаг, тэрэнэй дайшалхы ажалые сэгнэдэг юм. Энээн тухай ПОРП-ын ЦК-гай тоосоото элидхэл соогоо нүхэр Каня элирхэйлэн мэдүүлээ һэн.

Парти, арадай засаг социалис ёһоной шэнэдхэлгэдэ, хэлсээнэй хараа шугамда һайн һайхан сэдьхэлэй горитой ехэ капитал оруулаа юм. Тэдэнэр социалис Польшын үндэһэ һуури дээрэ арад зоной аша туһа тээшэ эрмэлзэдэг ниитын бүхы хүсэнүүдтэй харилсахаар хододоо бэлэн байдаг. Энэ хадаа «Солидарностьдашье», тэрэнэй олон миллион арад ниитэдэ хабаатай. Энэ профсоюзда нэгэдэһэн манай нүхэдүүд тэрэнэй ёһотойл профсоюзай шэглэл тухай анхарха байха, нэгэн доро тэдэнэр партида харша, социализмда хорото галзуу муухай хүсэнүүдэй һанаашалганууд болон ябуулгануудта эсэргүүсэнгүй байхагүй гэжэ бидэ найданабди. Энэ асуудалда дутуу хэлэгдэһэн үгэ байха ёһогүй, эндэ бүхы юумэн эли тодо байха ёһотой.

Арадай засагые, социалис гүрэнэй засагые үгэжэ болохогүй, тэрэ хадаа үгтэхэгүй. Энээн тушаа ямаршье бүтэшэгүй юумэн, ямаршье аюулта зүил байха ёһогүй. Манай түүхэтэ үе сагта имагтал тиимэ засаг социализмын ба социалис шэнэдхэлгын үндэһэ һуури дээрэ, үнэн зүб хилэнүүд соо аюулгүй байдалай ба эб найрамдалай мэдэрэлтэйгээр национальна оршон байлгые лаблан хангана. Эгээл эдэ үнэтэ зүйлнүүд эбдэршэгүй байха ёһотой. Польшын Польшо зандаа байхын тулада — мүнөө тэрэ хадаа социалис Польшо байха ёһотой.

Съезд болбол эрид хубилалтын шата болохо зэргэтэй. Манай партиина программын энэ зал сооһоо хүн зоной ухаан мэдэрэлдэ хүрөө һаань, олониитын зүгһөө ойлгогдоо һаань, тэрэ хадаа өөрынгөө түүхэтэ үүргые дүүргэхэ жэшээтэй. Парти тушаа шүүмжэлэл шэглүүлэгдэнхэй, зүгөөр тэрээн тээшэ этигэл найдабари хандуулагданхай. Арад зонтоёо тогтооһон холбоо барисаагаа һэргээжэ байһан, өөрынгөө марксистско-ленинскэ шэнжэ шанарые гүнзэгырүүлжэ байһан, имагтал элүүржэһэн, бэхижэһэн ба нэгэдэжэ нягтаар жагсаһан парти ороноо кризисһээ гаргаха, тэрэнэй саашанхи амжалтатай хүгжэлтые хангаха шадалтай бшуу.

В. Ярузельский хэлэһэн үгэеэ иимэ үгэнүүдээр дүүргээ: Польшын хуби заяан шиидхэгдэжэ байна. Парти өөрынгөө хүтэлбэрилхы үүргые бүрин һэргээхэ байха гэжэ этигэхэ хэрэгтэй. Патриотическа ёһоор элсүүлэгдэхэ, аюулда эсэргүүсэн тэмсэхэ түүхэтэ ёһоор баталагдаһан хүсэ шадабаряа манай арад зон үшөө дахин харуулха байха. Мүнөөнһөө эхилээд, абаһаар лэ, үглөөдэрһөө бидэ бултадаа хамта съездын хараалһан замаар дабшахабди.

IX съездын даалгабаряар ПОРП-ын Уставта оруулагдаха хуоилалтануудые бэлдэхэ комисси өөрынгөө дурадхалнуудые үзэмжэдэ таоиоа. Марксизм-ленинизмын теориие хүтэлбэри болгон, демократи болон жаяг заршамай ленинскэ гол ёһонуудта үндэһэлэн, Польшын революционно хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй ёһо заншалнуудые үргэлжэлүүлэн, Уставан проект хадаа патриотизмын ба интернационализмын үзэл сурталда үнэн сэхэ байлгые тэрэ хэбээрнь үлөөнэ, уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй дүй дүршэлые хараада абана, Польшодо социалис байгуулалтын гол шухала эрхэ нүхэсэл ба хэрэглэмжэнүүдые элирхэйлэн харуулна.

Эдэ дурадхалнууд дотор партиин ажал ябуулгын гол шухала гол ёһон бологшо, партиин үзэл сурталай-политическэ талаараа бата нэгэдэлтэй байлгые лаблан хангагша демократическа централизмые бодото байдал дээрэ сахиха шухала гэжэ тусхайта ёһоор онсолон тэмдэглэгдэнэ.

ПОРП-ын съезд партиин Уставай проектые баталаа, Уставые эсэслэн заһабарилжа бэлдэхыень Центральна Комитедые түлөөлөө. «Социалис демократиие хүгжөөхэ ба социалис байгуулалтада ПОРП-ын дүүргэдэг хүтэлбэрилхы үүргые бэхижүүлхэ ба орон доторхи ниитэ-экономическа байдалые тогтонижоруулха тухай», ПОРП-ын холын хараата программа зохёон хараалха тухай тогтоолнуудые, тэрэшэлэн Польшын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй 100 жэлэй ойдо зорюулагдаһан резолюци съезд баталан абаа. Поляк арад зондо хандаһан ПОРП-ын онсо IX съездын хандалга баталан абтаа.

ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь С. Каня делегадуудай үмэнэ түгэсхэлэй үгэ хэлэһэн байна.

ХҮБҮҮМНАЙ СЭРЭГЭЙ АЛБАНДА

ШАРА-ГОЛОЙ УЛЯАНГИРНУУД

Хйагтын районой Шара-Гол Байгалай үмэнэхи юрын лэ һуурин. Үүрэй сайхын хирэндэ—тахяануудай хонгёо дуунуу. Хажуудаа аятайхан палисадиингуудтай лаб байса табигдаһан гэрнүүд. Тойроод үргэн ужаам талаялан. Гэбэшье тэрэнэй түхэл шарай нэгэл онсохон илгаатай. Юуб гэбэл, үйлсэ зубшан жэрылдэһэн үндэр ногоон уляангирнууд болоно.

Эгээл эндэһээ, Пограничная үйлсын 78-дахи гэрһээ комсомол хүбүүн Сергей Жаркой сэрэгэй албанда мордоо һэн. Гэртэхинтэеэ, мүн өөрынгөө гараар һуулгаһан тээ тэрэнэй уляангирнуудтаа хүрхэ сэдьхэлээ хүдэлгэн хахасаба. Тэрэнэй эсэгэ Илья Георгиевич хүбүүнэйнгээ сэдьхэлые заһан:

— Һанаагаа бү зобоорой, хүбүүмни, энэ уляангирнуудниеш харалсажал байхабди, — гэжэ хэлээ һэн.

Тиигэжэ сэрэгэйнгээ уялгата албанда ошоо бэлэйл даа. Арбан класс дүүргэһэн. Һургуулидаа сэрэгэй эхин бэлэдхэлээр эрхимэй эрхим гэжэ шалгараа. Автоматые миил саг зуура, нэгэ хэдэ секундын туршада задалад, нөөргэнь суглуулха. Малокалибрна винтовкоор сагаалса буудахадаа алдаа гэжэ үгы. Һургуулиин плац дээрэ ябганг гэмэ батаар алхалан, жагсаалда ябаха.

Харин албанда ерэхэдэә, Сергей дайшалха гайхамшагта техникэтэй ушарба. Ябаган сэрэгэй дайшалхы машинын (БМП) тракторгый юрэ сасуулхаар бэшэ аба. Хэды шэнээн нарин, оньһон механизм, прибор, оптическа тухеэрэлгэнүүдтэй гээшэб. Гэбэшье сэрэгэй техникые тэрэ шуналтайгаар шудалжа оробо. Үнинэйшье албан хэгшэдтэ тэрэ хандажа, дүй дуршалынь халан абадаг һэн.

Энэ мэтээр сагшье оношо, комсомол хүбүүн Жаркой ябаган сэрэгэй дайшалхы машинын жолоодогшо-механигай уялгые һайнаар шудалба.

Һүнин тэгэн дунда һуралсалай һэргылэмжын дохёо сонсоһобо. Хэдыхэн минута соо мотострелогууд дайшалхы паркдаа гүйжэ ерэһэн бэеэрээ, машинануудаа һуунхай, мотоорнуудаа хүдэлгөөд захалба. Һүниин харанхыда ябаган сэрэгэй дайшалхы машинанууд ойн самсаалда жагсан һубарилхаар хойно хойноһоо гүйлгэлдэшэбэ.

Рядовой Сергей Жаркой нэн түрүүн харгыгаал алдахагүйе оролдон, машинаа залан дабшуулба. Ябаһаар байтараа түрүүшын мэгдэлгэн үнгэржэ, сүлөө орьһондол болохоздоо; даабаринуудаа хаажа дүүргэх» тухай сэрэгшэн бодомжолбо.

Ойн шэдхэ шэрэнги сооноо колонна сүлөө газарта гаршаба. Харгынь ялхиталхи, годируухай. Байд гэд лэ томо шулуунуудтай үгсүүрнүүд, уруудалнууд. Нюдэнэнь урда — харанхы хара тэнгэри. Мододой оройнууд зураһаа холоролго. Зүгеэр БМП-нүүд хоорондоо бариха зайгаа метрээршье алдангүй дабшана. Һубарижа ябаһан машинанууд түрүүшын лэ дохёогоор хүндэлөөд эрьен жагсажа, урдаа байһан «дайсание» доботлхоор бэлэн гүйлгэлдэнэ.

Харгыгаа шэлэнгүй, шулуутайшье, намагтайшье газараар хэдэн арбаад километр гаталжа, үүр сайхын тэндэ заргадаһан районоо хүрэһэнэй удаа нарнанай сэлдуулаар хүбөэлэгдэһэн жалгые үгсэн машинануудаа байлгаба. Тэд ушөө тэдэнээ табиха нүхэнүүдые малтаха, хоргодуулхын тула маскировко хэхэ хэрэгтэй бшуу. Шуналтайгаар хүдэлһэн Сергей үдэрэй үнгэрһэншье мэдээгүй.

Дүнгүүдэй сэгсолгоходоо, Жаркойн алба хэдэг отделениидэ офицер үндэр сэгнэлтэ үгэжэ, жэшээ абахаар гээд, сашадааһые тактикынгаа гүримые няттаар баримталжа, хүсэлэ элсүүлэн, эдэбхи түгэсөөр даабаряа дүүргэхэнь урьаба.

Үшөө нэгэ һүниин үнгэрһэнэй удаа нэрэгүй добонууд дээрэ уурхайлһан «дайсание» газарые добилхо гэлүүлээ, алдуу байхааргүй урда зорьилто офицер тэдэндэ урда табиба.

— Машинануудааргаа! — гэһэн команда абаһан мотострелогууд бушуухан һуугаашар, тайлбулуу, далай...

Тэрэ хирэндэнь комсомол хүбүүн Жаркой тэрээндэ хүүгэнэ этигэл найдабарые хэргэ дээрээ яажа һайнаар харюулхые бодожохолон ухаба. Сэрэгэйнгээ мэргэжэлдэ тэрэ абаһаар лэ дурлаа һэн. Һураханаашье оролдоостой. Иланғая БМП-гэй жолоодогшо-механик болохо гэһэн зорилго урдаа табихадаа, абьяаснь бүри нэмэбэ. Юрэл сэрэгэй албанай оньһо нюусануудые өөрөө гүйсэд тааслан ородхоо.

Тээ нэгэ хэды сагай үнгэрһэнэй удаа сэрэгшэ жолоодогшо һураа, дайшалхы машинааше жолоодожо һураа, алдаҗ сагаалсануудыешье буудажа дүршөө. Хариин рыбагуудыень барихадаа, өөрынгөө хүсэ шадалые Сергей найдамтайгаар мэдэрбэ. Гүйлтыень дүүргэн, командир тэрэние жолоодогшо-механигаар томилоо һэн.

Мотострелогууд «дайсанай» урдаһа шэглэн шуумайба. Ой соо гансата утаа уняар боложо, машинанууд дайн абяан зэдэлжэ, артиллериин хүсэтэ буудалгаһаа агаар доһолбо. Түргэн дундаа мотострелогууд «дайсанай» урхайлһан газар хүрэжэ, хамгаалагшадые добтолбо. Уни бутарма байлдаан боложо, мэгдэһэн «дайсадай» һүүл даран, мотострелогууд хойноһоонь намнаба.

Удын турша тээхэнэй байлдаан дүүрэнтэбэ. Эсэшэһэн мотострелогууд халуун занталда байһан машинануудаа тойрон һуунад. Тиигэһээр байтар нүдэл кухин ерэжэ, амтатай үхэн борщ, мяхатай гречнеэр каша, компот хүрэ мэтэ эдеэ асарба.

Садатараа эдеэлһэнэй һүүлээр хошон зугаа, энээдэ наадан дэлгэрэжэ, баяанай абяан соностобо. Эсэһэншье мартабад.

Шэмүүн хурдаар гэргээ бусажа ябахадань, харгыгаарнь хирэ-хирэ болоод лэ улаан одохонуудтай хушөөнүүд дайгаажа үзэгдэнэ. Тэдэние харан:

«Амгалан нойрсогты, нүхэд. Эхэ оронойнгоо түлөө таанад баатарай үхэлөөр унаат, тэрэнээ хамгаалха арга хэрэгсэл мандашье байгаа. Халдажа орохон ямаршье дайсанда эрид шанга харюу үгэжэ шадахабди», — гэжэ залуу сэрэгшэн досоогоо шэбшэбэ.

Харин казармадаа бусахадань, рядовой Жаркойдо бэшэг ерэһэн байба. Гэртэхинһээнь, түрэл һайхан Шара-Гол нютагһаань мэндые асарһан бэшэг. Тэрэнээ уншан байхадаа, залуу сэрэгшэнэй маналаа нюдэндэ үнгэнэ. Намаһан амяар анхилһан нютагынь харгадаад, уляангирнуудай жэгдэ һабинаан дуулдахадал гээ һэн.

Полковник А. ГОРЯЧИЙ.
Ленинэй орденто Забайкалиин сэрэгэй округ.

Конкурснууд, конкурснууд...

КПСС-эй XXVI съездын шиидхэбэринүүдые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын, совет арадай түйлалта хүн зоной дунда тайлбарилан ойлгуулхын болон республикын ажалнуудай дунда аяншалга, экскурсиин хүдэлмэри улам сашаадань хүгжөөн бадаруулха зорилгоор аяншалга ба экскурсиин талаар Бурядай областной совет энэ асуудалаар бэшэдэг республикын журналистнуудай секцитэй суг 1981 оной туршада республикын конкурс соносхобо. Конкурсдо аяншалга ба экскурси тухай материалнуудые «Аяншалагшадай зурган» гэһэн нииитэ гаршаг дороо оолор, һайн шанартайгаар хэблэлдэ толилһон гү, али радиогоор дамжуулһан коллектив илаһанда тоолоогдохо.

Конкурсдо илагшадта барюулагдаха хэдэн шангууд тогтоогдобо:
Нэгэдэхи нэгэ шан—200 түхэриг.
Хоёрдохи хоёр шан — 100 түхэриг.
Гурбадахи гурбан шан—50 түхэриг.
Дүрбэдэхи гурбан шан—25 түхэриг.
Конкурсдо хабаадаха дуратайшуул газетэдэ гараһан, радио, телевидениэр дамжуулһан материалнуудаа 1982 оной февралиин нэгэн болотор журидэ эльгээхэдэнь болоно. Конкурсын дүн 1982 оной март нарада гаргагдажа, эрхимлэгшэдтэ мүнгэн шангууд барюулагдаха.

АВТОРОДЕО

ТОЛЬЯТТИҺАА ЕРЭҺЭН АЙЛШАД

Июль һарын хуушаар Бурядай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ «Авторoдео ВАЗ» гэһэн һонирхолтой уулзалга үнгэргэгдэхэнь.

Тольятти хотоһоо ерэһэн артистнууд-каскадернууд бүхы тухэлэй «Жигули» машинаар һонирхолтой наада Улаан-Үдэ, Гусиноозерск хотонуудай, Онохой тосхоной ажалшадта харуулха болоно. Хүнгэн машина жолоодогшод 180, 360 градус хүрэтэр машинаа эрьюулэхэ, зэргэлэнд байһан зурган машина дээгүүр машина, мотоцикл жолоодогшод һурэхэ, хоёр мөөр дээрэ хажуугаһинь жолоодохо гэхэ мэтын олон гайхалтай наада харуулха юм.

Энэ наада анха түрүүн саг соогуур гүйлгэжэ гараха ба бусад олон тоото хужарлан харамаар упражнениинүүдые гүйсэдхэхэ юм.

«Авторoдео ВАЗ» тухай хэдэн үгэ хэлэлтэй. Энэнэй түүхэнь 1978 онһоо эхилэнхэй. Польшын, Чехословакиин родеое Александр Долбиш түрүүн эгээн түрүүлэн харуулһан байгааш һүүлээр Советскэ Союзай автомобильнэ нэгэ томо заводто өөрын «Автородео» бии болгохо һэдэлгэ гаргаһан байгаабди. Тиин һонирхолтой энэ «Автородео ВАЗ-ай» уран һайханай хүтэлбэрилэгшөөр Александр Долбиш томилогдоһон юм. СССР-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ автомобилэ заводой тэрээн ойрын хоёр тээл: 1982 оной ВАЗ 2107 тухэлэй «Жигули» машинаар ... моделын «Жигули» машина 1.5 процентнь болоно гээшэ. Тольятти хотодо ажаһуугшадай гурбадахи хүн бүхэнинь автомобильна заводто хүдэлнэ. Хэнэйшье мэдэһээр энэмнай комсомолой барилга һэн тула арбан нэгэн табан жэлдэ хоёр дахин ехэ болохоор хараалагдана. Тиихэдэ «Жигули» машина хилын саадаан орнуудта найман хоёр дахинаар ехэ болохо хараатай. Мүнөө США-да, Франца, «Нива» автомобиль худал...

дан абаха дуратайшуул олон болонхой. 1982 онһоо ВАЗ 2107 тухэлэй «Жигули» машинын шэнэ модель конвейерһээ буулгагдажа эхилхэ юм. Заводой урган һалбархатай хамта Тольятти хотын үйлсэ, талмайнуудынь гоё һайхан болгогдоно, шэнэ, томо гэр байшангууд олоороо толлогдоно. Жигулиин эрхэдэ шэнэ хото, завод барилсахаар паршан, правительствын урилгаар ерэһэн залуушуул энэдэ ходо ажаһуухаар түбхинэнхэй. Заводой хүдэлмэрилэгшэд өөрынгөө предприятида аргагүй дуратай юм. Тиимэһээ эдэ патриодуудһаа, өөрынгөө хэргые һайн мэдэхэ мастернуудһаа «Автородео ВАЗ-ай» коллектив бүрдүүлагдаа юм.

Хэдэн жэлэй туршада үсэд нэтэрүүгээр «Жигули» машина туршаһанай һүүлээр, тэрэниие хоёр мөөр дээрэнь ябуулжа һураба. Тиихэдэ «Жигули» машинын бүхы техническэ арга шадалынь дуухан харуулха ба уран һайханай үргэн программатай каскадернуудые бэлдэхэ зорилго бидэнэр урда табигдан байнабди. Энэ наадан болдолиемнай урданда автомашинаар мүрысэдэг, уласхоорондын болон союзна мүрысөөнүүдтэ нэгэнтэ бэшэ хабадаһан Александр Долбиш шадамар бэрхэөр бэлдүүлжэ, эрхим каскадернуудые бэлдэһэн хүмүүжүүлнэ. Бөгөөд саһай хугасаа соо «Автородео ВАЗ-ай» каскадернууд ехэ амжалта түйлажа гараа. Мүнөө Чехословакиин, Польшын спортсменууд манайда холо тээгэнхэй.

Манай командын гэшүүн Александр Витовтов гэшэ зэргэлэд байһан зурган машина дээгүүр машинаараа һурэжэ гарахадаа, дэлхэй дээрэ түйлагдаагүй ехэ амжалта түйлаһан байна. Тэрэ дүй дуршалөөр баян, хүнгэн машинанууд туршагша юм. Мүнөө үебэн «Жигули» автомобиль дэлхэйн эрхим арбан тухэлэй машинануудай тоодо оруулха зорилго тэрэ урда табина. Суглааргадһай урда һонирхол татамаар алдэд олон наада харуулха гэжэ Александр Витовтовой болон бидэнэй наада зобоомоо, харюусалга ехэтэй мүрысөөн болоно ха юм. Жолоошон урдаа табигдаһан харгын зурлааһаа гарахагүй, саг соонь упражнени гүйсэдхэхэ зэргэтэй. Иимэ орёо, хүйдэ хүшэр, яиза бүрин упражнени хүн бүхэнэй гүйсэдхэхэнь хүшэр лэ гээшэ.

«ВАЗ-2105» тухэлэй машинаар иимэ упражнениинүүд түрүүшынхеэ гүйсэдхэгдэжэ эхилэнхэй. Автородео «Жигулинүүдэй» бүхы маркануудые дэлгэрүүлгын һонирхолтой мүрысөөнүүдые хэдэг болоо. Москва, Свердловск, Куйбышев, Баку, Уфа болон бусад олон хото городуудай ажалшадта өөһэдынгөө бэлиг шадабарияа харуулһан байнабди. Эхэ оронойнгоо хото городуудаар аяншалжа ябахадаа бидэнэрэй харуулһан һонирхолтой энэ зүйл хүн бүхэндэ һайшаагдана, талархал, омогорхол түрүүлнэ гээшэ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ «Мосфильмын» киностуди «Автородео» гэһэн уран һайханай фильм буулгажа дүүргэһэн. Тус фильмдэ манай каскадернууд харуулһан байна. Фильмын гол рольнуудта Александр Витовтов, Николай Лобода, Петр Кот болон бусад наадаһан байна. Кинодо буулгуулхадаа бидэнэр ойн тайга соогуур гараһан харгыгаар, ямар хүн дээгүүр гүйлгэлдэжэ байгаад, харагшадай зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэмэ, һонирхолтой зүйлнүүдые буулгуулһан байнабди.

Л. ДЕГТЯРЕВ,
гастролиин хүтэлбэрилэгшэ.

РЕДАКЦИҺАА: Хүндэтэ манай уншагшад, июлиин 23, 26-най үдэрнүүдтэ үдэшын 8 час 30 минутаһаа, июлиин 25-най үдэрэй үдэшын 5 час ба 8 час 30 минутаһаа Бурядай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ һонирхолтой концерт наадан болохоор хараалагдаба. «Огни магистрали—81» гэһэн искусствын Бүхэсоюзна энэ фестивальда СССР-эй арадай артист **Ким Базарсадаев**, киноактриса РСФСР-эй арадай артистка **Зинаида Кириенко**, Бүхэсоюзна конкурсын лауреат Росконцертын **«Ровесники»** гэһэн дуу хүгжэмэй ансамблиин, Калининскэ областиин филармониин бүлэг артистнар болон **«Автородео ВАЗ»** хабадаха болоно.

Энээнһээ гадна, тус фестивальда хабадаһан артистнар июлиин 26-най үдэрэй 4 часһаа авиазаводой стадион дээрэ, июлиин 27-до Загарайн районой Онохой тосхоной, июлиин 28-да Гусиноозерск хотын стадионууд дээрэ бэлиг шадабаряа харуулха юм.

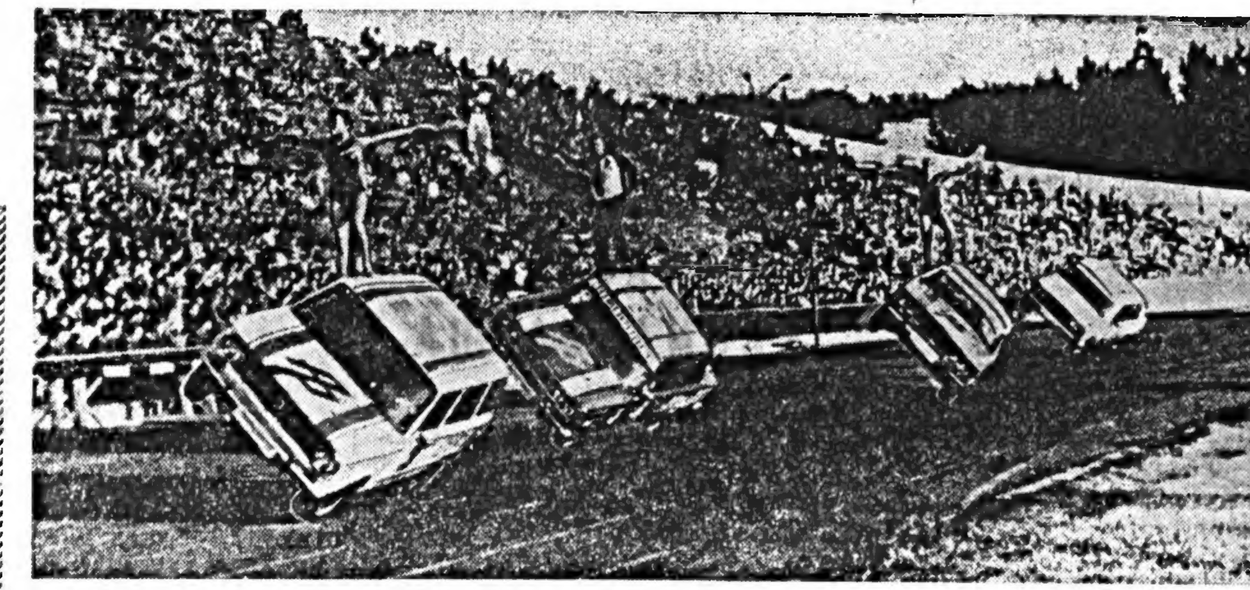

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: айлшадмай иимэрхүү, мүн бусадшье арга дүрэеэ, хүн зоной гайхал үүсхэмэ наадаа руулха байна.
Авторай фото.

• ТАСС • АПН • ХИЛЫН СААНАҺАА

ГАДААДЫН ХЭБЛЭЛ ЮУН ТУХАЙ БЭШЭНЭБ

× ПОРП поляк арадай гол хүсэн, социалис гүрэнэй хүтэлбэрилхы манлай зандаа үлэхэ гээд Польшын коммунистнуудай съезд лаблан баталаа гэжэ социалис орнуудай газетэнүүд тусхайлан тэмдэглэнэ.

Польшын коммунистнуудай съезд социально-экономическа политикын гол шэглэлые тодорхойлһон тодо һонор программа хараалаа, ПНР-эй гадаадын политикын ба социалис ёһоной хүгжэлтын баталгаа байдабарияа хүбилашагүй байные лаблан баталаа гэжэ Польшын газетэнүүд тэмдэглэнэ. Советскэ Союзтай холбоон ба анха барисаан Польшын гадаадын политикын, национальна гадаадын политикын эшэ үндэһэн зандаа үлэхэ гэһэн ПОРП-ын ЦК-гай нэгэдэхи секретарь С. Канинн түгэсхэлэй үгэ доторхи тодорхойлгые газетэнүүд дурдана.

Мүнөөнэй съезд социалис ёһоной шэнэдхэлгэ хэхэ харааа бодол, социализмын гол ёһонуудые хамгаалха тэмсэлэй хараа бодол тодорхойлбо. Энээнэй бата бэхи, ашаг үрэтэй болохын тула засаг барисшадай шадамар мэргэн ябуулга хэхэнь, олониитын бүхы хүсэнүүд, бүхы поляк арадай тиимэл үдэлд үсхэл гаргахань шухала байна гэжэ «Глос Працы» гэдэг Варшавын профсоюзна газетэ бэшэнэ.

× Гадаадын оронуудай хэблэл гол капиталис долоон гүрэнэй хүтэлбэрилэгшэдэй Оттавадахи уулзалгые шүүмжэлнэ. Баруун тээхи оронуудай манай бодолой алгасадаг шухала асуудалнуудые шиидхэхэ ямаршье тодорхой хэмжээнүүдые уулзалгын түрүүшын үдэр хараалагдаагүй.

Советскэ Союзтай худалдаан абалсадаг эд товарнуудайнь хэмжээе «юрэнхы далгүүрэй» оронуудаар хорооролхо гэжэ оролдон, өөрынгөө партнеруудые Холбоото Штадуудай баадхан хашажа байһанда «Юманите» газетэ анхарал хандуулна. Баруун ба зүүн тээхи оронуудай хоорондын харилсаанай талаар һубэлгэн хараа бодол барималхыень президент Рейганые Франциин ба Италиин хүтэлбэрилэгшэд үүлзалган үедэ урилһан байна гэжэ Лондоной «Файнэншл Таймс» тэмдэглэнэ.

× Ливанай урда зүгэй нютагуудые Израилиин зэрлиг бүдүүлигээр бомбодожо байһыень олон оронуудай газетэнүүд эрид буруушаана. Ливание Израилиин дайлалһан добтолгонууд Дутын ба Дундуурхи Зүүн зүгтэ амгалан байдалай тогтоогдохо найдабарие хэзээ хэзээнэйхеэр ба баһа холо болгоно. Һуулэй үдэрнүүдтэ Ливание бомбодохоо Израилиин хэрэглэгээр зүйлнүүд, Дутын дэлхэйн байдаалай хамжэээр мүрдэхэ, хүдалса зорилготой ябуулгануудай шэнжэ шэглэлтэй болонхой. Эдэ бомболтонуудые шалтагаалан, Ливанай олон мянган һүүрин зон өөр доторо намнуулагшадай байдалтай болонхой — тэдэнэй бомбодоонуудһаа амиаа абархын тула гэр байрануудаа орхижо гараха байна гэжэ Лондоной «Дейли телеграф» тэмдэглэнэ.

× Англидахи ажалгүйшүүлэй улам олошоржо байһан тухайда тэдэхэн газетэнүүд бэшэнэ. «Сан» газетын тэмдэглэһэнэй ёһоор, тэдэнэй тоо хэмжээн һүүлэй 50 жэлэй турша соохи эрээшэ хэмжээндэ хүрэнхэй. Мүнөө 2 миллион 620 мянган хүн ажалгүй байна, 600 мянган хүдэлмэриин хүсэд бэшэ недели соо хүдэлхэ аргада оруулагдаһан гэжэ тус газетэ мэдээсэнэ.

САГААН БАЙШАНДА ЭРИЛТЭ ТАБИНА

НЬЮ-ЙОРК. Сиэтл хото (Вашингтон штат) зарлагдаһан Американ нэгэдэмэл лютеранска церквиин съезд Вашингтоной захиргаанай баримталдаг политикые эрид буруушааба.

Буу зэбсэгүүдые ухаагүй бүдүүлигээр урдилдэн түхеэрэдэг, «хүйтэн дайнай» үе сэргээн һэргээн дэбэргэдэг ябадал болоохуэ зориглтэ зүйлэдээ хабаадагшадай бүгэдын дуухаар батлан абаһан шиидхэбэри дотор Сагаан байшанай урда табигдана. «Захиргаанай зүгһөө дай хэхэ номнодог, дай журмэдэнгэ һанал бодол урда нецуудай дунда нэбтэрүүлхые хүсэдэг ябадал бидние хосорол руу түлхинэ» гэжэ тэрэ документ дотор зааһан байна.

Тэрэнэй олоор бэлдэжэ байгаа сэрэгэй зэбсэгүүд амгалан байдалай хэрэгтэ ехэ ба ехэ хэһэн болохоо США-гай правительствын американуудта баадхаха һэдэлгэ болгохо гэһэн уряа дооо өөрынгөө маршые үнгэргэнэ, буу зэбсэгүүдые хураха сам нээнэ, гэжэ тэрэ мэдүүлгэ доторнь дурдагдана.

СОЛСБЕРИДЭ КОНФЕРЕНЦИ БОЛОБО

СОЛСБЕРИ. Африкын урда зүгэй бэеэ даадан оронуудай экономическа хүгжэлтые залан бэелүүлхэ зорилгоор эндэ зарлагдаһан конференци шэнэ ёһоной, таагүү зохид экономическа гүрим дэлхэй дээрэ тогтоолгын, эндэхи харилсаа холбоо, хамжаан нэгэдэл үргэдхэлгын асуудалнуудта зорюулагда. Тус конференцидэ Анголын, Ботсванын, Замбиин, Зимбабвиин, Малавиин, Мозамбигай, Лесотын, Танзаниин, Свазилендын гүрэнэй ба правительствануудай толгойлогшоор хабаадаба.

Зимбабвиин премьер-министр Р. Мугабе конференцидэ хабаадагшадай үмэнэ үгэ хэлэхэдээ, мүлжэлгэтэ нэрэнүүдые хамһан тэмсэлэй зорилготой ЮАР-наа, баруунай промышленна хүгжэнги оронуудһаа экономикын талаар дулдыдалга усадхаха гээшэ түбиин урда зүгэй гүрэнүүдэй гол зорилго болоно гэжэ мэдүүлнэ. Экономическа талаараа сүлөөрөгүй политическа бэеэ даадан байдал ямаршье ушар удхагүй болоно. Хамтын оролдолгоо хүсэлэлгөөр лэ баруун оронуудһаа дулдыдалтай, бүрин болохо бэеэ даадаһан болохо шадахабди гэжэ тэрэ тухайлан тэмдэглэлээ.

Урда Африкын оронууд апартеидэй, зүһэ шарай бааримталан газааалгын ба дараалтын политикые буруушааһаад, палестинын арадта эсэргүү Израилиин зэрэхэр түримхэй ябуулга ба мүрдэлгэ хүдалса, Ливание Израилиин авиациин бүдүүлигээр бомбодожо байһые нэгэ дуухаар эрид буруушаана гэжэ Р. Мугабе хэлэбэ.

ЭЛБЭГ УҺАТАЙ БОРОО

Республикын баруун-урда зүгһөө ерэһэн элбэг уһатай аадар бороо гандажа захалһан тариалаг, сабшалан, бэлшээри ундалуулба. Июлиин 20-21-нэй үдэрнүүдтэ Захааминда—6, Кабанск, Романовка, Петропавловкада—7—11, Гусиноозёрскдо—13, Тарбагатайда, Улаан-Үдэдэ—14—16, Турунтаевада, Удинскда, Цахирта, Баргажанда, Баргажанай Адагта, Прибайкалиин районой Нестерово тосхондо—14—20, Хэжэнгэдэ, Ивалгада, Мухар-Шэбэргэдэ—21—23, Горячинскда, Хоридо, Новоселенгинскдэ, Загарайн районой Шэнэ-Хүрбэдэ—26—30, Бэшүүртэ, Охин-Булгада 33—35 миллиметрэй хура бороо ороһон байна.

Июль һарын хоёрдохи хахадһаа Зэдэ голой эрьеэр аадар, бороо ехээр ороһон байна. Энэһээ улайхалан Зэдэ голой уһан 100—200 сантиметрээр нэмэжэ, набтар газарнууд уерэй уһанда абтаһан байха юм.

Ойрын үдэрнүүдтэ бага зэргээр аадар, бороо орожо байхаар хүлеэгдэнэ. Мүн Үдэ, Хэлгэ, Сүхэ голнуудай, Сэлэнгэ мүрэнэй уһан нилээдгүйхэнөөр нэмэхээр хүлеэгдэнэ.

Н. АФОНИНА,
Улаан-Үдын гидрометобсерваториин директор.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Үбһэ хуряалга: арга шадабари ба эршэ» —материалнуудай суглуулбари. «Промышленна ба хүдөө ажахын шэмжэлэл». «Түрүүшын жэлэй найдамтай дабшалта» — 1981 оной түрүүшын хахад жэлэй турша Бурядай АССР-эй Экономическа ба социальна хүгжэлтын гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд тухай республикын статистическа управлениин мэдээсэл.

Хоёрдохи — тематическа — хуудаһанай материалнууд республиканска ажалай Бүхэсоюзна социалис мүрысөөндэ хабаадажа байһан тухай хөөрэнэ.

Гурбадахи хуудаһанда. Түрүүшын жэлэй найдамтай дабшалта» гэһэн рес... социалис ... «Хилын саанаһаа» — ТАСС-ай ... ... суглуулбари.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. «Һурагшадай зуны амаралта». «Бага наһанай зураг». — Э. Улановай статья. Харанхынн, үйлэ хэрэгүүд. Үйлсын ба Сонсхолнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 8.55 — Дамжуулгын программа. 9.00 —«Время». 9.40—Үглөөнэй гимнастика. 10.05 —«Крокодил Гена». «Чебурашка» — мультфильмнууд. 10.45 — Н. Осиповой нэрэмжэтэ Гүрэнэй ород арадай академическа оркестрэй концерт. 11.20 —«Мэдэхэжэ ааб, юрэ бусын юумэнь. 12.20 — Шэнэ һониин. 15.10— Дамжуулгын программа. 15.15 —Шэнэ һониин. 15.35 —Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 15.50— «Ород хэлэн». 16.20 — Үхибүүдтэ. «Гибель «Орла» — уран һайханай фильм.

Улаан-Үдэ. 17.35 —«Байгал» программа.

«Орбита». 18.05 —«Студентнэрэй бүхэдэлэйн наадан дээрэ».

Улаан-Үдэ. 18.25 —«Уласхоорондын шэнжэлэл» (бурядаар).

«Орбита». 18.35—«Ажахые эрхилэгшын Ленинскэ һургуули». «Харюусалгын хэмжээн». Л. Карповай нэрэмжэтэ НИИ-гэй директор, СССР-эй АН-най академик Я. М. Колотыркин, Наукануудай академиин Экономикын институдай директор Е. Н. Капустин дамжуулгада хабаадахсаха. 19.15—«Университедын дневник». 19.30—19.45 — Забпарлагта. 19.45—«Мүнөөдэр—түбэ дэлхэйдэ». 20.00 — «Черемоша мүрэниие урудан» — телевизионно баримтата фильм. 21.10—Н. Римский-Корсаков. «Садко» гэжэ оперэ. СССР Союзай ГАБТ-ын зүжэг. 22.00 — «Время». 22.35— «Садко» оперын үргэлжэлэл. 24.00—Футболоор СССР-эй чемпионат «Зенит» — «Динамо» (Тб.).

ХОЕРДОХИ ПРОГРАММА

«Орбита». 12.55—Дамжуулгын программа. 13.00—Үхибүүдтэ. «Волшебный круг» — телевизионно уран һайханай фильм (1-дэхи сери). 14.05— «Низами Ганджеви»—телевизионно баримтата фильм. 14.25—«Москва ба москвичүүд». 14.55—«Хаана? Юун? Хэзээ?»—телевизионно викторина. 15.55—«Бурядай дуунаа»—фильм-концерт.

Улаан-Үдэ. 17.00—Зэгэбсэдоо туһаланабди»—№ 1 — Ажалай нэрэмжэтэ нэгэ һургуулиин ажалай ... жуулга.

«Орбита». 17.35 — ... Форнес дуулаха (Куба). Улаан-Үдэ. 18.05—Кинооператорнуудай тухай. «Эхэ оронгоо алба хэнэ бэлдэгты».

«Орбита». 18.25 —«Спорт...» нока»—мультфильм.

Улаан-Үдэ. 18.35—Сонсхолнууд. 18.45—Баримтата фильмнуудай программа.

«Орбита». 19.55—Дамжуулгын программа. 20.00—«Хүүгэ час». 21.00—«Время». 21.35 — ... нойрсогты, багашуул»... Г. Абашидзе. «Уран зургаар ... 22.00—«Время». 22.35 —«Б... Шанс люди»—уран һайханай фильм.

Редактор Р. Б. ГАРМАЕВ.

«АРҺАН БӨМБЭГЫН ШАНДА...»

ВЛКСМ-эй ЦК-гай «... бөмбэгэ» гэжэ клубай ... хүртэхын түлөө эдир ... листнуудай зоныи мүрысөөн ... мүнөөдэр Улаан-Үдэ ... Бурядай АССР-эй 25 ... ойн нэрэмжэтэ, мүн ... но звездой «Забайкалец» гэжэ спортклубай стадион дээрэ эхилэхэ.

ВЛКСМ-эй ЦК-гай үүсх... хүбүүдэй дунда футбол... бүхэсоюзна иимэ мүрысөөн 1964 ондо үнгэргэгдэж... Улаан-Үдэ 1... бага хүүгэд «Арһан б... гын» шанда хүртэхын ... мүрысөөнүүдтэ хабаадаа ... байна.

1970—1971 онуудта ... хүбүүдэй дунда манайда ... гэргэгдэхэ энэ мүрысөө... Сибирь болон Алас-Д... зүүн 14 областиин, ... лон автономито республикын ... тусхайблал, Эрхүүгэй, А... Магаданай, Кемеровск... халинай, Томско, Шэт... Камчатка областинуудай ... баровска, Приморин... ноярай хизаарнуудай, ... дэй, Тувын болон ... АССР-нүүдэй суглуулгын ... командануудай 224 ... болис» хабаадажа, ... шадабаря дэлэкүүлх... на. Хориин районой «Ф... Дмитриев) зоныин ... республиканска нэрэ ... хамгаалха эрхэдэ хүртэ...

Дундуур болон ахан ... эдир футболистнүүдэй ... мүрысөөнүүд Кызыл, Ш... тонуута үнгэргэгдэхэ. ... Үдын Железнодорожно ... ной Октябриин 50 жэлэй ... нэрэмжэтэ ... хүгжэлдэ ... мүн Загарайн районой ... хоёр командануудтай ... публикынгаа спортын ... хүндые хамгаалха байна.

Мүрысөөн мүнөөдэр ... нэй 10 сагһаа эхилэ... шын 6 часта Бурядай ... эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэ... стадион дээрэ баярай ... байдалда мүрысөөнэй ... Парадай һүүлээр Бур... АССР-эй, Приморин... рэй суглуулгадамай ... нууд талмай дээрэ гараха ... даха.

Б-М. ЖИГЖИТОВ...

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС: 670000
г. УЛАН-УДЭ, ул. ЛЕНИНА, 35, редактор—2-54-54, приемная —2-54-93, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь —2-50-52, секретариат—2-68-76, отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства —2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, информации—2-34-05, перевод—2-54-93, писем и селькоров —2-67-81, корректорская—2-35-95, машинное бюро—2-57-63, фотолаборатория—2-33-61, отдел объявлений—2-65-54.
Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств полиграфии и книжной торговли.
Н-00631. Заказ № 169. Индекс 50...